

OPDRACHTGEVER

Daikin Europe NV

PROJECT 2022329

**Uitbreiding bedrijfsgebouw - productie
Oostende**

Veiligheids- en gezondheidsplan

Conform De Wet op het Welzijn 04.08.1996

Conform het K.B. 25 januari 2001

en de Europese richtlijn 92/57 EEG

Voor de veiligheidscoördinator

Studiebureau **KubieK** BV

Willy Zwaenepoel

Voor de opdrachtgever

Daikin Europe NV

Matthijs Coeman

AANPASSINGEN

Dit Veiligheids- en gezondheidsplan werd opgesteld door **KUBIEK BV** die er alle rechten inzake inhoud en vorm op behoudt.

Het mag slechts gebruikt worden in het kader van bovenstaand project.

Noch dit document, noch gedeelten ervan mogen gereproduceerd of opgeslagen worden in een retrieval systeem in welke vorm ook, zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van **KUBIEK BV**

Oorspronkelijke versie

Deze versie is opgemaakt volgens de ontvangen documenten van bouwheer en/of architect, zijnde :

Datum

19/12/22



VEILIGHEIDSBELEID EN DOELSTELLING

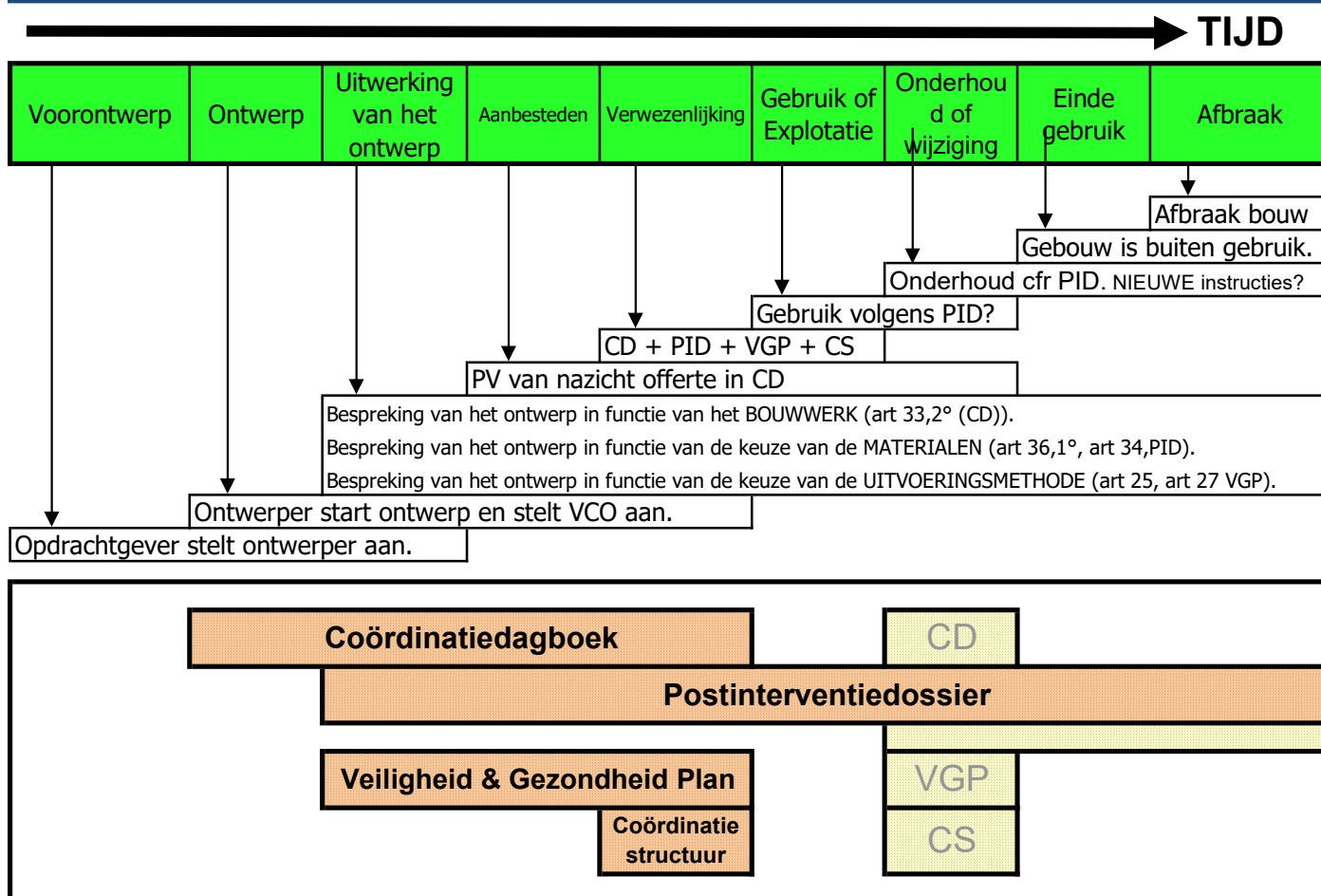
" Beleidsverklaring "

Preventie op de bouwwerf

Voor ons, ondertekenaars van deze verklaring, is het beperken van risico's op het vlak van veiligheid en gezondheid van primordiaal belang. Wij verbinden ons tot het toepassen en doen opvolgen van een preventiepolitiek geïntegreerd in alle stadia van de werkuitvoering. Alle bij het bouwgebeuren betrokken leden zijn voortdurend bezorgd in het toepassen van deze geïntegreerde preventiemaatregelen en in het bijzonder voor het hun toe gewezen deel van het project. Onze doelstelling is het streven naar het uitschakelen van alle voorzienbare gevaren, die zouden kunnen leiden tot een letsel, beroepsziekte en /of schade aan derden. Alle betrokkenen zullen hun werkzaamheden op de juiste wijze uitvoeren, in overeenstemming met de veiligheidsprocedures. Tot het welslagen van dit gezamenlijk streefdoel, bundelen wij onze ervaring en handigheid in het ontwikkelen van een wederzijds vertrouwen en aandacht voor het veiligheidsgebeuren.

Brugge, 19-Dec-2022

TIJDLIJN i.v.m. het openen en sluiten van de coördinatie instrumenten.



Voor de veiligheidscoördinator
Studiebureau **Kubiek BV**
Willy Zwaenepoel

De opdrachtgever(s),
Daikin Europe NV
Matthijs Coeman

INHOUDSTAFEL

HOOFDSTUK I. ALGEMENE INLICHTINGEN.

1.1. BESCHRIJVING VAN HET TE REALISEREN BOUWWERK

- 1.1.1. Korte beschrijving van het project.
- 1.1.2. Adres bouwplaats :
- 1.1.3. Aard van de werken, van het ontwerp tot de verwezenlijking :
- 1.1.4. Startdatum :
- 1.1.5. Duur der werken :
- 1.1.6. Aantal werknemers :

1.2. LIJST MET NAMEN EN ADRESSEN VAN DE TUSSENKOMENDE PARTIJEN

- 1.2.1. Opdrachtgever :
- 1.2.2. Bouwdirectie belast met het ontwerp :
- 1.2.3. Bouwdirectie belast met de uitvoering :
- 1.2.4. Bouwdirectie belast met de controle :
- 1.2.5. Aannemer (s) : reeds bekende of nog aan te duiden, zie bijlage I
- 1.2.6. Veiligheidscoördinator- ontwerp & verwezenlijking :
 - 1.2.6.1. Ontwerp :
 - 1.2.6.2. Verwezenlijking :

1.3. BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS:

1.4. TOELICHTING BETREFFENDE HET PROJECT

- 1.4.1. Situering van het project
- 1.4.2. Werfgebonden aandachtspunten
- 1.4.3. Kritieke fasen

1.5. TAKEN BOUWDIRECTIE ONTWERP / OPDRACHTGEVER / BOUWDIRECTIE UITVOERING / BOUWDIRECTIE CONTROLE OP DE UITVOERING

1.6. VERPLICHTINGEN VAN DE AANNEMER(S)

- 1.6.1. Administratieve verplichtingen
 - 1.6.1.1. Algemeenheden
 - 1.6.1.2. Veiligheids- en Gezondheidsplan
 - 1.6.1.3. Voorafgaande kennisgeving
 - 1.6.1.4. Coördinaten onderaannemers
 - 1.6.1.5. Planning
 - 1.6.1.6. Werfinrichtingsplan
 - 1.6.1.7. Signalisatievergunning en signalisatieplan
 - 1.6.1.8. Sloopplan
 - 1.6.1.9. Postinterventiedossier
- 1.6.2. Werfinrichting
 - 1.6.2.1. Sociale voorzieningen
 - 1.6.2.2. Afbakenen bouwplaats
 - 1.6.2.3. Toegang tot de werf
 - 1.6.2.4. Voorlopige aansluitingen
 - 1.6.2.5. Ligging nutsleidingen
 - 1.6.2.6. Omgeving
- 1.6.3. Organisatie van de hulpverlening
 - 1.6.3.1. Indeling van de (arbeids)ongevallen
 - 1.6.3.2. Preventiemiddelen (EHBO-post en hulpverleners)
 - 1.6.3.3. Maatregelen in geval van een arbeidsongeval
 - 1.6.3.3.1. Instructies
 - 1.6.3.3.2. Kennisgeving van arbeidsongevallen
 - 1.6.3.4. Specifieke maatregelen in geval van brand / explosie
 - 1.6.3.5. Specifieke instructies in geval van een elektrocutie
- 1.6.4. Specifieke verplichtingen van de aannemers
 - 1.6.4.1. Toepassen van de regelgeving
 - 1.6.4.2. Netheid en valbeveiliging
 - 1.6.4.3. Vrije doorgangen
 - 1.6.4.4. Intern transport
 - 1.6.4.5. Arbeidsmiddelen
 - 1.6.4.6. Gevaarlijke materialen
 - 1.6.4.7. Verwijdering gevaarlijke materialen
 - 1.6.4.8. Opslag en afvoer van afval en puin

- 1.6.4.9. Planning
- 1.6.4.10. Samenwerking tussen de aannemers
- 1.6.4.11. Wederzijdse inwerking van andere activiteiten op of in de nabijheid van de bouwplaats
- 1.6.4.12. Toepassen van de minimumvoorschriften bedoeld in bijlage III van het K.B. van 25/01/2001
- 1.6.4.13. Samenwerken
- 1.6.4.14. Opvolgen veiligheid en gezondheid
- 1.6.4.15. Welzijn
- 1.6.5. Algemene preventie- en coördinatiemaatregelen (zie bijlage 12 - toepassen v/d algemene preventieprincipes - zie coördinatieboek)
- 1.6.6. Specifieke preventiemaatregelen en adviezen volgens de werkzaamheden
 - Afbraakwerken
 - Grondwerken
 - Ruwbouw
 - Dakwerken
 - Binnen - en buitenschrijnwerk
 - Technieken (electriciteit, sanitair, verwarming, HVAC, RWA, brandbestrijdingsinstallaties)
 - Metalen constructies
 - Pleisterwerken, schilderwerken en decoratiewerken
 - Liften
 - Omgevingswerken en wegenwerken

1.7. ORGANIGRAM AANNEMERS EN COÖRDINATIESTRUCTUUR.

- 1.7.1. Betrokken aannemers
- 1.7.2. Coördinatieplatform
- 1.7.3. Opvolging van nieuwe ondernemingen op de bouwplaats
- 1.7.4. Veiligheidsvoorlichting
- 1.7.5. Toolboxmeetings.
- 1.7.6. De Coördinatiestructuur.

HOOFDSTUK II. ORGANISATIE VAN DE VEILIGHEID EN GEZONDHEID

- 2.1. Interne communicatie, voorlichting en instructie
 - 2.1.1. Onthaal van de werknemers op de bouwplaats.
 - 2.1.2. Vergaderingen werforganisatie, agendapunt veiligheid.
- 2.2. Wettelijke keuringen (zie bijlage 08) en oplevering van de arbeidsmiddelen en PBM's
- 2.3. Verplichte naleving van de veiligheidsvoorschriften.

HOOFDSTUK III. PREVENTIEMAATREGELEN.

3.1. ALGEMENE PREVENTIEMAATREGELEN

3.2. BOUWPLAATSMATREGELEN (reglement)

- 3.2.1. De algemene maatregelen
- 3.2.2. Organisatie V.G.M. (Veiligheid, Gezondheid en Milieu)
- 3.2.3. Noodprocedures
- 3.2.4. PBM 's (persoonlijke beschermingsmiddelen)
- 3.2.5. CBM ' s (collectieve beschermingsmiddelen)
- 3.2.6. Orde en netheid
- 3.2.7. Milieu
- 3.2.8. Bouwplaatsinrichting
- 3.2.9. Elektrische installaties
- 3.2.10. Arbeidsmiddelen (machines, gereedschap, materieel,...)
- 3.2.11. Gevaarlijke producten
- 3.2.12. Werken met open vlam
- 3.2.13. Toegankelijkheid van de werf
- 3.2.14. Specifieke aandachtspunten
- 3.2.15. Afvalverwijdering

VT	NVT
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-

3.3. SPECIFIEKE PREVENTIEMAATREGELEN

- 3.3.1. Werkzaamheden met risico voor brand : vuurvergunning
- 3.3.2. Werkzaamheden in besloten ruimtes :
- 3.3.3. Werkzaamheden aan laagspanningsinstallaties
- 3.3.4. Graafwerken
- 3.3.5. Werkzaamheden op hoogtes :
- 3.3.6. Gebruik van hefwerktuigen
- 3.3.7. Werkterreinafbakening, signalering en collectieve beschermingsmiddelen
- 3.3.8. Afvalverwijdering en milieuvorschriften

VT	NVT
X	-
-	X
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-

HOOFDSTUK 4. RISICO - ANALYSE EN INTEGRATIE VAN DE PREVENTIEMAATREGELEN**HOOFDSTUK 5. PRIJSBEREKENING (voorzien in artikel 30,2° van KB TMB)****BIJLAGEN**

- Bijlage 01** Lijst onderaannemers
Bijlage 02 Verslag coördinatieplatform
Bijlage 03 Grondplan van de bouwplaats
Bijlage 04 Voorafgaande kennisgeving
Bijlage 05 Meldingsformulier arbeidsongevallen / incidenten
Bijlage 06 Vuurvergunning
Bijlage 07 Verslag veiligheidsvoorlichting - toolboxmeeting
Bijlage 08 Overzicht keuringen
Bijlage 09 Formulier risico analyse
Bijlage 10 Planning van de werken
Bijlage 11 VGM Charter
Bijlage 12 Algemene preventie- en coördinatiemaatregelen

Op de bouwplaats worden volgende bouwwerken of werken van burgerlijke bouwkunde uitgevoerd:

Algemeen overzicht

X	1°	graafwerken
X	2°	grondwerken
X	3°	funderings- en verstevigingswerken
-	4°	waterbouwkundige werken;
-	5°	wegenwerken
-	6°	plaatsing van nutsleidingen, inzonderheid, riolen, gasleidingen, elektriciteitskabels, en tussenkomsten op deze leidingen, voorafgegaan door andere in deze paragraaf bedoelde werken
X	7°	bouwwerken
X	8°	montage en demontage van, inzonderheid, geprefabriceerde elementen, liggers en kolommen
-	9°	inrichtings- of uitrustingswerken
-	10°	verbouwingswerken
-	11°	vernieuwbouw
-	12°	herstellingswerken
-	13°	ontmantelingswerken
X	14°	sloopwerken
-	15°	instandhoudingswerken
X	16°	onderhouds-, schilder- en reinigingswerken
-	17°	saneringswerken
X	18°	afwerkingwerkzaamheden behorende bij één of meer werken bedoeld in de punten 1 tot 17

HOOFDSTUK I. ALGEMENE INLICHTINGEN.

1.1. BESCHRIJVING VAN HET TE REALISEREN BOUWWERK

1.1.1. Korte beschrijving van het project.

Uitbreiding bedrijfsgebouw - productie

Oostende

1.1.2. Adres bouwplaats :

Straat : Zandvoordestraat 300

Kadaster :

Postnr : 8400

Tel.: per gsm

Gemeente : Oostende

1.1.3. Aard van de werken, van het ontwerp tot de verwezenlijking :

De werken bestaan uit:

- het opstellen van planning-, werk- en detailtekeningen,
- het vrijmaken van het terrein,
- werfinrichting & signalisatie
- afbraakwerken
- grondwerken
- funderingen
- ruwbouw van en in de constructie
- dakconstructie
- dakbedekking
- buitenschrijnwerk
- binnenschrijnwerkerij
- elektriciteit
- verwarming & klimaatregeling
- sanitair (badkamer, toilet en keuken)
- bepleistering
- vloerbekleding
- schilder- en behangwerken
- gevelrenovatie
- liften
- asbest
- bodemsanering
- bliksembeveiliging
- brandbeveiliging
- zwambestrijding
- rooien van bomen
- zwembaden
- omgevingsaanleg

VT	NVT
-	X
-	X
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
X	-
-	X
X	-
-	X
-	X
-	X
X	-
X	-
-	X
-	X
-	X
X	-
-	X
-	X
-	X
-	X
X	-

De hierbovenvermelde lijst met de aard van de werken is gebaseerd op de ontvangen documenten van de bouwheer en/of architect of hun aangestelden (zie pagina 1)

een en ander overeenkomstig het BESTEK DOSSIER Nr.

1.1.4. Startdatum :

De vermoedelijke datum van aanvang der werkzaamheden	na afroep
--	-----------

1.1.5. Duur der werken :

Vermoedelijke duur der verschillende werkzaamheden:	6 maanden
---	-----------

De voorlopige oplevering is voorzien op

1.1.6. Aantal werknemers :

Vermoedelijke maximum aantal werknemers op de bouwplaats:	15 personen
---	-------------

1.2. LIJST MET NAMEN EN ADRESSEN VAN DE TUSSENKOMENDE PARTIJEN

1.2.1.a. Opdrachtgever :

Daikin Europe NV

Naam :	Daikin Europe NV	B.T.W. nr.	0
Adres :	Zandvoordestraat 300	postnr. :	8400
Gemeente:	Oostende	Gsm :	0471 691 669
Telefoon:	...	Fax :	
Vertegenwoordigd door	Matthijs Coeman	e - mail :	coeman.m@daikineurope.com

1.2.2.1.1. Bouwdirectie belast met het ontwerp (architectuur):

B2Ai Architecten

Naam :	B2Ai Architecten	B.T.W. nr.	0
Adres :	Westwing Park / Kwadestraat 149A/0.1	postnr. :	8800
Gemeente:	Roeselare	Gsm :	...
Telefoon:	051 211 105	Fax :	
Vertegenwoordigd door	Julie Vermoortel / Frederik Populier	e - mail :	frederik.popelier@b2ai.com , julie.vermoortel@b2ai.com

1.2.2.2. Bouwdirectie belast met het ontwerp (stabiliteit):

.....

Naam :		B.T.W. nr.	0
Adres :		postnr. :	
Gemeente:		Gsm :	
Telefoon:		Fax :	
Vertegenwoordigd door		e - mail :	

1.2.2.3. Bouwdirectie belast met het ontwerp (technieken):

.....

Naam :		B.T.W. nr.	0
Adres :		postnr. :	
Gemeente:		Gsm :	
Telefoon:		Fax :	
Vertegenwoordigd door		e - mail :	

1.2.3. Bouwdirectie belast met de uitvoering :

.....

Naam :		B.T.W. nr.	0
Adres :		postnr. :	
Gemeente:		Gsm :	
Telefoon:		Fax :	
Vertegenwoordigd door		e - mail :	

1.2.4.1.1. Bouwdirectie belast met de controle (architectuur):

B2Ai Architecten

Naam :	B2Ai Architecten	B.T.W. nr.	0
Adres :	Westwing Park / Kwadestraat 149A/0.1	postnr. :	8800
Gemeente:	Roeselare	Gsm :	...
Telefoon:	051 211 105	Fax :	
Vertegenwoordigd door	Julie Vermoortel / Frederik Populier	e - mail :	frederik.popelier@b2ai.com , julie.vermoortel@b2ai.com

1.2.4.2. Bouwdirectie belast met de controle (stabiliteit) :

Naam :					
Adres :					
Gemeente:				postnr. :	
Telefoon:		Fax :		Gsm :	
Vertegenwoordigd door				e - mail :	

1.2.4.3. Bouwdirectie belast met de controle (technieken) :

Naam :					
Adres :					
Gemeente:				postnr. :	
Telefoon:		Fax :		Gsm :	
Vertegenwoordigd door				e - mail :	

1.2.5. Aannemer (s) : reeds bekende of nog aan te duiden, zie bijlage I

1.2.6. Veiligheidscoördinator- ontwerp & verwezenlijking :

1.2.6.1. Ontwerp :

Naam :	Studiebureau Kubiek BV				
Adres :	Pathoekweg 9b bus 2				
Gemeente:	Brugge			postnr. :	8000
Telefoon:	050/32.11.20	Fax :		Gsm :	0472 612 631
Vertegenwoordigd door :	Willy Zwaenepoel			e - mail :	info@kubiek.be

1.2.6.2. Verwezenlijking :

Naam :	Studiebureau Kubiek BV				
Adres :	Pathoekweg 9b bus 2				
Gemeente:	Brugge			postnr. :	8000
Telefoon:	050/32.11.20	Fax :		Gsm :	0472 612 631
Vertegenwoordigd door :	Willy Zwaenepoel			e - mail :	info@kubiek.be

1.3. BELANGRIJKE TELEFOONNUMMERS:

- **Hospitaal :** **AZ Damiaan** tel. : 059 41 40 40
- AZ Sint-Jan Campus Serruys** tel. : 059 55 51 11



- **Antigifcentrum :** tel. : 070 / 245.245



- **Noodnummer per gsm :** tel. : 112



- **Ziekenwagen :**

Opname :100 (gsm 112) of



tel. : 059 41 40 40

- **Brandweer :**

Opname :100 (gsm 112) of



tel. : 059 43 29 20

- **Federale politie:**

100 (gsm 112) of



tel. : 050 45 76 41

- **Arbeidsinspectie:**

provincie : **West-Vlaanderen**

gemeente : **Brugge**



tel. : 02 233 43 80

fax : 050 44 20 29

- **Constructiv:**

Koningsstraat 132

1000 Brussel



telefoon : 02/209 65 65

e-mail : info@constructiv.be

- **Huisartsen**

naam : Aernaut J

Adres : Voorhavenln 85

Oostende

telefoon : 059 32 10 12

naam : Casteur B

Adres : Stuiverstr 315

Oostende

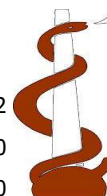
telefoon : 059 80 13 80

naam : Casteur G

Adres : Stuiverstr 315

Oostende

telefoon : 059 80 13 80



1.4. TOELICHTING BETREFFENDE HET PROJECT

- **Algemene bepalingen**

Uitbreiding bedrijfsgebouw - productie



- **Werfinrichtingsplan**

De aannemer moeten werfinrichtingsplan opmaken en voorleggen aan de veiligheidscoördinator. Alle onderstaande voorzieningen, alsook de werfafsluitingen moeten op dit plan aangeduid worden.

De opdrachtnemer voorziet de nodige lokalen en uitrustingen, onderhoudt en voorziet deze van de nodige elektriciteit;

- **Vergaderlokaal voor de bouwdirectie**

Afsluitbare ruimte met venster en met een vloeroppervlakte van minstens 15 m².

Minimale uitrusting:

- o Drie grote vergadertafels met twaalf stoelen

- o Eén volledige wand (zonder venster) dient voorzien te worden van ophangstelsysteem voor bevestiging van alle relevante uitvoeringsplannen

- **Sanitair lokaal**

Afsluitbare en verluchtbare ruimte met een vloeroppervlakte van minstens 1,5 m².

Minimale uitrusting:

- o Een proper onderhouden toilet met waterspoeling én rioolaansluiting

- o Wasbak met drinkwateraansluiting, handzeep en handdoeken (min. 5 stuks)

De drinkwateraansluiting dient vorstvrij te zijn.

- **Multifunctioneel lokaal**

Vrij toegankelijke verluchtbare ruimte met een vloeroppervlakte van minstens 4,5 m².

Minimale uitrusting:

- o Wasbak met drinkwateraansluiting, handwaszeep en handdoeken

- o Waterkoker en koffiezetapparaat en alle toebehoren (koffie, filters, ...)

- o Middelgrote koelkast (inhoud > 125 liter) aangesloten op het elektriciteitsnetwerk en gevuld met water en frisdranken

- o De drinkwateraansluiting dient vorstvrij te zijn.

- **Uitrusting in de lokalen:**

Veiligheid en gezondheid

- o De directieket is uitgerust met een geldige EHBO-uitrusting en blusapparaat.

- o Afzonderlijke vuilbakken worden voorzien om restafval en recyclebaar afval gescheiden te verzamelen.

- o kapstok

Op verzoek van de bouwheer:

- o Escapeset

- o Gasdetectietoestel

- o Veiligheidsharnas met bijhorend touw van 20 m

- o Driepikkel met hijsinrichting

- o Tassen, glazen, lepels, ... (min. 12 stuks elks)

- o Toiletgerief: wc-papier, wc-borstel, spiegel, onderhoudsproducten voor toilet

- **Bureelbenodigdheden**

- o Alle bestekken vermeldt in het bijzonder bestek moeten (digitaal) aanwezig zijn.

- o Het veiligheids- en gezondheidsplan, alsook het coördinatiedagboek (aangevuld) moeten op de werf liggen!

- o Het bijzonder bestek en haar bijlagen en uitvoeringsplannen dienen in hardcopy aanwezig te zijn.

- **Andere benodigdheden**

- o Vloermat

- o Schraaprooster voor reiniging van schoenen vóór toegangsdeur werfkeet.

- o Dienstverlening voor lokalen

- Alle voorraden (drinkwater, frisdranken, koffie, thee, toiletpapier, printertoebereiden, ...) worden wekelijks door de opdrachtnemer gecontroleerd en aangevuld.

- de opdrachtnemer staat in voor koude en warme dranken tijdens de wekelijkse werfvergadering en andere besprekingen.

- de opdrachtnemer staat in voor het aanleveren van hardcopies van het meest recente werkverslag aan de aanwezigen op de werfvergadering

- De opdrachtnemer verzekert minimaal eenmaal per week een onderhoudsbeurt met water en zeep van de keet, alsook het ledigen en verwijderen van afval uit de vuilnisbakken, het afwassen van tassen, glazen en/of lepels, of vaker per week indien vereist

- **Risicoanalyse volgens SB250**

De praktische leidraad voor werken in de omgeving van nutsinfrastructuur op het openbare domein in Vlaanderen (meest recente versie bij aanbesteding der werken) is steeds van toepassing.

De signalisatie-uitrusting welke de werfzone afsluit op de kop en alle signalisatie die zich binnen deze afsluitingen bevindt, maakt deel uit van de werfsignalisatie. De werfsignalisatie is een last van de opdrachtnemer, inbegrepen, het leveren en onderhouden van de materialen. Onder werfsignalisatie wordt ook verstaan de signalisatie met betrekking tot de eigenlijke beveiliging van de "werkzone(s)", de bebakening van de tijdelijke constructies en bouwputten, de afsluitingen e.d. Enkel duidelijke, onbesmeurde en onbeschadigde signalisatie, baren, schuttingen en verkeersborden mogen worden gebruikt.

•

- **Organisatie van de bouwplaats**



Veiligheid

"De bouwheer hecht uiterst veel belang aan de veiligheidsmaatregelen die de aannemer treft op zijn bouwterrein.

Gedurende de werken draagt de aannemer met zijn personeel ertoe bij dat de veiligheidsvoorschriften op alle werfactiviteiten worden nageleefd volgens:

- de "Wet op het Welzijn" van 04-08-1996 inzonderheid: Hoofdstuk V - Bijzondere bepalingen Tijdelijke of Mobiele Bouwplaatsen (art. 14 t/m 32).
- het Koninklijk Besluit van 25-01-2001 betreffende de Tijdelijke of Mobiele Bouwplaatsen en haar bijlagen.
- de Europese bouwrichtlijn 92/57/EEG van 24 juni 1992 (van de Raad van de Europese Gemeenschappen).
- de "Codex over het welzijn op het werk", opgesteld in 1993.
- het ARAB (waarin het AREI is opgenomen) inzonderheid.

De aannemer beveelt dezelfde houding aan zijn onderaannemer(s) en leverancier(s).

Wanneer de bepalingen van het ARAB of de buitenwettelijke bepalingen minder streng zijn dan of tegenstrijdig met deze opgenomen in de overige aangehaalde veiligheidsvoorschriften, hebben deze laatste voorrang.

Met de aanbevelingen van het veiligheids- en gezondheidsplan en de veiligheidscoördinator zal strikt rekening gehouden worden, zonder dat dit kan leiden tot vergoedingen in meer voor de aannemer.

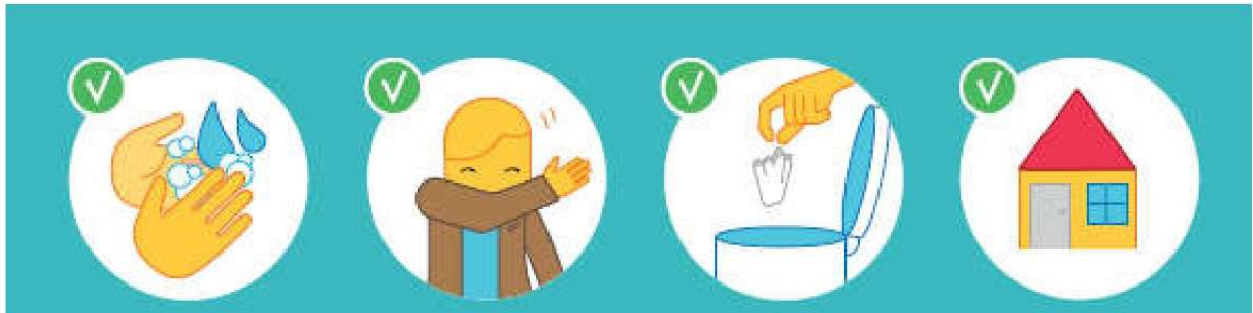
Bij niet-naleving van de veiligheidsvoorschriften kan de bouwheer of de leidende ambtenaar de bevoegde arbeidsinspectie inlichten. De risicothema's hierna vermeld zijn niet-limitatief en gelden tot voorzorg en preventie vanwege de mogelijk specifieke risico's verbonden aan de waterzuiveringsinfrastructuur.

- **Algemene maatregelen, wegverkeer en signalisatie**

- Het voetgangersverkeer moet steeds in behoorlijke omstandigheden kunnen gebeuren. De aannemer wordt er in dit verband op gewezen dat alle bouwsleuven en bouwputten voor riolering en andere kunstwerken dienen afgesloten te worden met een verticale afsluiting van 2 m hoogte, zodanig dat de veiligheid van voetgangers, fietsers en andere weggebruikers is verzekerd.
- De aannemer dient er steeds zorg voor te dragen dat de rijwegen zuiver zijn en vrij van grondresten e.d.
- De aannemer dient er steeds zorg voor te dragen dat de toegang tot de aanpalende eigendommen en gebouwen steeds verzekerd is voor de brandweer, ziekenwagens, ophaaldiensten, politie e.d. behalve ter hoogte van bouwputten en sleuven ingevolge technische noodwendigheid.
- De aannemer dient er bij de opmaak van zijn planning, rekening mee te houden dat de duur van de verkeersonderbreking tot het strikte minimum wordt beperkt.
- De bouwheer zal in die zin niet toestaan dat hinderende of toegankelijkheid beperkende werken:
 - worden gestart kort voor een lange verlofperiode van de aannemer (langer dan 1 week)
 - onvoltooid, tijdelijk worden verlaten voor een periode langer dan twee werkdagen.
- De aannemer zal tijdig (ten laatste 14 dagen vóór de aanvang van de verkeershinder contact opnemen met de betreffende maatschappijen en besturen van het openbaar vervoer en school-busvervoer.
- De bebakening van de tijdelijke constructies, de signalisatie van de werken binnen de "werkzone", de afsluitingen e.d. inbegrepen, het leveren en onderhouden van de materialen zijn een last van de aanneming.
- Het doorgaand verkeer mag niet onderbroken worden.
- Het plaatselijk verkeer en de toegang van voertuigen naar de aanpalende eigendommen zal zoveel mogelijk verzekerd worden.

CORONA

Hoe kan je een besmetting voorkomen?



Was je handen regelmatig en grondig met water en zeep.

Hoest of nies in een papieren zakdoekje of in de binnenkant van je elleboog.

Gooi papieren zakdoekjes nadien in een afsluitbare vuilbak.

Blijf thuis als je ziek bent!



Raak je gezicht zo weinig mogelijk aan.

Vermijd hand geven

Vermijd nauw contact
Hou voldoende afstand (1,5 meter)



Draag zorg voor jezelf en zo ook voor anderen

1.4.2. WERFGEBONDEN AANDACHTSPUNTEN (ontwerpfase)

- Het betreft de oprichting van een ééngezinswoning in een niet gevaarlijke omgeving
- Werf degelijk afzetten - opletten voor voetgangers, fietsers en spelende kinderen - richtlijnen site volgen!!!
- De schoren en/of stellingen niet wegnemen zonder de toestemming van de veiligheidscoördinator
- Stelling (steiger) verankeren in de muren
- Indien plat dak, is er voor de veiligheid rondom een randbeveiliging nodig (=valbeveiliging bij werken aan plat dak)

Niet-limitatieve en nog aan te vullen lijst opgesteld door KUBIEK BVBA, met achtingswaardige punten betreffende het gebouw. Deze lijst wordt naarmate het ontwerp en planning vordert, besproken, aangevuld en/of opgelost tijdens de vergaderingen die daarvoor met het team gehouden worden. Zie ook 1° werkverslag

Er zijn punten die belangrijk zijn naar ontwerp, uitvoering en later gebruik (postinterventieperiode) en dit vooral op gebied van veiligheid, veilig werken en welzijn van de partijen die zorgen voor de verwezenlijking en die er later gebruik van maken.

Algemene administratieve opmerkingen

- Is er rekening gehouden met de geldende glasnorm.
- Is er een brandweerverslag
- Er kan best naast de werfplanning ook een planplanning opgemaakt worden die de tijdstippen weergeeft van voltooiing en goedkeuring van ontwerp-, stabiliteits-, techniek-, signalisatie-, omgevings- en rioleringsplan, goedkeuring van materialen in kader van bestelling, leverings- en productietijden, vergaderingen, ... Dit is heel interessant om de bewaking te behouden op de datum van voltooiing.

Impact op de omgeving

- Is de plaats van ondergrondse leidingen gekend en lopen er ondergrondse en bovengrondse leidingen waar rekening moet mee gehouden worden. Liggen er geen geheime leidingen (NATO, brandstofbevoorrading,...)
- Is de toegankelijkheid van het terrein in orde voor transport en kan gewerkt worden zodanig dat leveringen en transport het openbaar verkeer niet stremmen.
- Zal er veel lawaaihinder en trillingen zijn voor de omgeving.

Impact op de werf en de organisatie ervan. (verder aan te vullen en te overlopen met de preventieadviseur van de verschillende aannemers)

- Het werfinplantingsplan moet zo opgesteld worden dat er een zone is voor werfketen van alle aannemers en onderaannemers, dat er stockageruimte moet zijn (eventueel dicht bij een bouwkraan), dat er ruimte moet zijn voor de sociale en welzijnsvoorzieningen van de werknemers, dat er parkeerterrein moet zijn voor parkeren van werfwagens (en in afwerking zijn er dat behoorlijk veel), dat er riolering en wegenis moet aangelegd worden, ...
- Moet er stelling geplaatst worden en wanneer kan dit in de planning als je ook bedenkt dat deze voor andere bezigheden op de werf kan gebruikt worden en ook kan dienst doen als collectieve beveiliging voor werken.
- Kan er in de werkwijze en opbouw een plan gemaakt worden om collectieve beveiliging op voorhand aan te brengen.
- Hoe worden werknemers in zones met verhoogd risico beschermd (vb dakwerken, gevelwerken, montage van kolommen en balken, gevelsluiting, werken in kokers, bekisten en ontkisten, werken in uitgegraven zones, werken in de hoogte,...)
- Wie doet de werfmelding naar de bevoegde instanties
- Er is een uitgraving te doen. Hoe is de grondgesteldheid en onder welke hoek moet uitgegraven worden en heeft dit inpakt op de plaats van werfwegen rondom
- Moet gewerkt worden met beschoeiing
- Aansluiting van water, elektriciteit, telefoon, riolering,...
- Werfbeveiliging te bekijken (zeker voor de gehele duur van de werf)(stelen, risico op inbraak, water, wind, vorst,...)
- Werfverlichting te voorzien. Eventueel reeds in de kelder de definitieve verlichting vroeg te voorzien

Impact op het ontwerp

- Kunnen de opstanden van de daken hoger gemaakt worden, zodat ze gelijk als borstwering kunnen dienen voor latere werkzaamheden en onderhoud. (op alle daken te bekijken)
- Wordt er gewerkt met een pilootaannemer en overkoepelt en coördineert deze alle andere neven- en onderaannemers
- Zijn alle leuningen aan trappen, overlopen,... veilig en zijn de afmetingen van de openingen conform met de wetgeving
- Is er reeds een brandweerverslag en voldoet alles aan dit verslag
- Is er een verlichtingsplan opgesteld en zijn de lichtpunten zo gehangen dat verwisseling van lampen of herstel mogelijk is mits goede toegang (vooral in trapzalen, hallen, ...)
- Zijn vetputten, regenwaterputten, septics,... goed toegankelijk voor onderhoud en reiniging en moet er een watertap-punt in de buurt zijn.
- Toegankelijkheid voor regeling van HVAC en binnenbrengen van groot materiaal in stookruimte en behandelingslokalen (en dit zowel tijdens het bouwproces als achteraf voor herstel)
- Zijn alle koepels mandragend en kunnen ze van onder op een gemakkelijke manier gereinigd worden. Zijn ze voorzien van uit- en inbraakwerende voorzieningen
- Is er een verharding rondom het gebouw die het toelaat om de ramen de kuisen met een hoogwerker
- Wordt met verlaagde plafonds gewerkt en kunnen de leidingen zoveel mogelijk in zones gelegd worden.
- Hoe wordt het hemelwater afgevoerd en is er kans op lawaai van vallend water in leidingen.

- Is er verhuis mogelijk van meubelen en grotere stukken binnen het gebouw.
- Zijn afwateringsmonden op het dak goed bereikbaar
- Is er bluswater voorzien hydranten of is en reservoir vereist.
- Brandcompartimentering en brandvertragende en Rf-constructies (brandkleppen, Rf-deuren, brandwerende afdichtingen en moffen, isolerende verven en lakken,...)

Nuttig voor later onderhoud en vervangingswerken

- Zijn alle afsluitkranen goed bereikbaar
- Kunnen alle filters goed vervangen worden
- Kunnen lampen op eenvoudige manier vervangen worden en is er een eenvormigheid van armaturen (zie ook boven).
Ik denk ook aan sprinklermonden, ventilatieroosters, filters, ontluchtingen, ...
- Kunnen alle toestellen die jaarlijks of anders-periodiek onderworpen zijn aan keuringen en controles goed bereikt worden.
- Waar bevinden zich de sleutels en hulpmiddelen om deksels, deuren, putten te openen
- Waar bevindt zich de individuele bescherming (vb valharnas)
- Is vervangen van ramen mogelijk op een relatief eenvoudige en veilige manier
- Hoe zal de reiniging van de ramen gebeuren

1.4.3. KRITIEKE FASEN - datum van werkbezoek wordt aangevuld na ontvangst definitieve planning aannemer



• Werfinrichting - werfinrichtingsplan op te maken door de hoofdaannemer	 / /
• Sloopwerken en afvoer	 / /
- Omgeving van de bouwplaats	
- Belendingen	
- Asbesthoudende materialen	
• Ligging nutsleidingen	 / /
• Riolering	 / /
• Realisatie van de bouwput, de grondwerken en maken van funderingen	 / /
• Vallen en bedelvingsgevaar bij werken in de bouwputten en sleuven	 / /
• Metselwerken > 2.00 m	 / /
• Werken op hoogte - dakwerken	 / /
- platte daken	
- koepels - lichtstraten	
• Buitenschrijnwerk	 / /
• Gevelbekledingen	 / /
• Stellingen	 / /
• Gevaarlijke producten	 / /

1.5. TAKEN BOUWDIRECTIE ONTWERP / OPDRACHTGEVER / BOUWDIRECTIE UITVOERING / BOUWDIRECTIE/ CONTROLE OP DE UITVOERING

- ART. 5 : Welzijnswet** § 1. De werkgever treft de nodige maatregelen ter bevordering van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
- Daartoe past hij de volgende algemene preventiebeginselen toe :
- a) risico's voorkomen;
 - b) de evaluatie van risico's die niet kunnen worden voorkomen;
 - c) de bestrijding van de risico's bij de bron;
 - d) de vervanging van wat gevaarlijk is door dat wat niet gevaarlijk of minder gevaarlijk is;
 - e) voorrang aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming;
 - f) de aanpassing van het werk aan de mens, met name wat betreft de inrichting van de werkposten, en de keuze van de werkkleding en de werk- en productiemethoden, met name om monotone arbeid en tempogebonden arbeid draaglijker te maken en de gevolgen daarvan voor de gezondheid te beperken;
 - g) zo veel mogelijk de risico's inperken, rekening houdend met de ontwikkelingen van de techniek;
 - h) de risico's op een ernstig letsel inperken door het nemen van materiële maatregelen met voorrang op iedere andere maatregel;
 - i) de planning van de preventie en de uitvoering van het beleid met betrekking tot het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk met het oog op een systeembenadering waarin onder andere volgende elementen worden geïntegreerd: techniek, organisatie van het werk, arbeidsomstandigheden, sociale betrekkingen en omgevingsfactoren op het werk;
 - j) de werknemer voorlichten over de aard van zijn werkzaamheden, de daaraan verbonden overblijvende risico's en de maatregelen die erop gericht zijn deze gevaren te voorkomen of te beperken:
 - 1° bij zijn indiensttreding;
 - 2° telkens wanneer dit in verband met de bescherming van het welzijn noodzakelijk is;
 - k) het verschaffen van passende instructies aan de werknemers en het vaststellen van begeleidingsmaatregelen voor een redelijke garantie op de naleving van deze instructies.
 - l) het voorzien in of het zich vergewissen van het bestaan van de gepaste veiligheids- en gezondheidssignalering op het werk, wanneer risico's niet kunnen worden voorkomen of niet voldoende kunnen worden beperkt door de collectieve technische beschermingsmiddelen of door maatregelen, methoden of handelwijzen in de sfeer van de werkorganisatie.
- § 2. De werkgever bepaalt :
- a) de middelen waarmee en de wijze waarop het in § 1 bedoelde beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk kan worden gevoerd;
 - b) de bevoegdheid en verantwoordelijkheid van de personen belast met het toepassen van het beleid inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
- De werkgever past zijn welzijnsbeleid aan in het licht van de opgedane ervaring, de ontwikkeling van de werkmethoden of de arbeidsomstandigheden.
- § 3. De Koning kan de in § 1 bedoelde algemene preventiebeginselen nader omschrijven en nader uitwerken met toepassing van of ter voorkoming van specifieke risicosituaties.

ART. 15 : Welzijnswet De personen die met toepassing van dit hoofdstuk op enigerlei wijze betrokken zijn bij de verplichtingen in verband met werkzaamheden op een tijdelijke of mobiele bouwplaats passen de algemene preventiebeginselen bedoeld in artikel 5 toe.

ART. 17 : Welzijnswet In de ontwerp-, studie- en uitwerkingsfasen van het ontwerp van het bouwwerk neemt de bouwdirectie belast met het ontwerp of zijn onderaannemer, en in voorkomend geval, de opdrachtgever de algemene preventiebeginselen bedoeld in de artikelen 5 en 15 in acht bij de bouwkundige, technische of organisatorische keuzen, in verband met de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar plaatsvinden evenals bij de raming van de duur van de verwezenlijking van de verschillende werken of werkfasen.

ART. 7 : K.B. T.M.B. § 1. De opdrachtgevers zien erop toe dat deze :

- 1° zijn opdrachten, bedoeld in artikel 11 volledig en adequaat vervult;
- 2° betrokken wordt bij alle etappes van de werkzaamheden betreffende de uitwerking, wijzigingen en aanpassingen van het ontwerp van het bouwwerk;
- 3° alle informatie krijgt die nodig is voor de uitvoering van zijn opdrachten; hiertoe wordt de coördinator uitgenodigd op alle vergaderingen, georganiseerd door de bouwdirectie belast met het ontwerp, en ontvangt

hij alle door deze bouwdirectie verwezenlijkte studies binnen een termijn die hem toelaat zijn opdrachten uit te voeren;

4° hen bij het einde van zijn opdracht een exemplaar van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier overmaakt.

§ 2. Zonder afbreuk te doen aan de verantwoordelijkheden van de verschillende tussenkomende partijen, zien de opdrachtgevers erop toe dat de verschillende tussenkomende partijen samenwerken en hun activiteiten coördineren, teneinde aan de coördinator de bevoegdheid, de middelen en de informatie te verzekeren, nodig voor de goede uitvoering van zijn opdrachten.

**ART. 20 :
Welzijnswet**

De opdrachtgever, de bouwdirectie belast met de uitvoering of de bouwdirectie belast met de controle op de uitvoering organiseert de coördinatie van de werkzaamheden van de verschillende aannemers en, in voorkomend geval, van de andere betrokkenen, evenals de samenwerking tussen deze verschillende aannemers, en in voorkomend geval, van de andere betrokkenen met het oog op de veiligheid en gezondheid op de bouwplaats wanneer:

1° zij zich gelijktijdig op de bouwplaats bevinden;

2° zij elkaar op de bouwplaats opvolgen.

De aannemers en, in voorkomend geval, de andere betrokkenen zijn er toe gehouden hun medewerking te verlenen aan deze coördinatie en samenwerking.

**ART. 29 :
K.B. T.M.B.**

Voor de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen bedoeld in artikel 26, § 3, en waarop de bepalingen van de afdeling II van toepassing zijn, sluiten de tussenkomende partijen, op voorstel van de coördinator die het eerst tussenkomt, een schriftelijke overeenkomst af, waarin ten minste de volgende bedingen zijn opgenomen :

1° duidelijke afspraken betreffende alle werkzaamheden die gelijktijdig of achtereenvolgens zullen uitgevoerd worden met vermelding van de aannemers die ze zullen uitvoeren en de uitvoeringstermijn van elk van de werkzaamheden;

2° de gedetailleerde vaststelling van de preventiemaatregelen die zullen getroffen worden met de identificatie van de bouwdirecties, de aannemers, en in voorkomend geval, de opdrachtgevers die zullen instaan voor het treffen van deze maatregelen.

In toepassing van artikel 17 van de wet, zijn de uitvoeringstermijnen bedoeld in vorig lid, 1°, vastgesteld rekening houdend met de toepassing van de algemene preventieprincipes.

**ART. 30 :
K.B. T.M.B.**

De opdrachtgever neemt de nodige maatregelen opdat het veiligheids- en gezondheidsplan deel zou uitmaken van, al naargelang het geval, het bijzonder bestek, de prijsaanvraag of de contractuele documenten en daarin als een afzonderlijk en als dusdanig betiteld deel wordt opgenomen.

Opdat de maatregelen vastgesteld in het veiligheids- en gezondheidsplan daadwerkelijk zouden kunnen toegepast worden bij de uitvoering van de werken, zorgt hij ervoor dat :

1° de kandidaten bij hun offertes een document voegen dat verwijst naar het veiligheids- en gezondheidsplan en waarin zij beschrijven op welke wijze zij het bouwwerk zullen uitvoeren om rekening te houden met dit veiligheids- en gezondheidsplan;

2° de kandidaten bij hun offertes een afzonderlijke prijsberekening voegen in verband met de door het veiligheids- en gezondheidsplan bepaalde preventiemaatregelen en -middelen, inbegrepen de buitengewone individuele beschermingsmaatregelen en -middelen;

3° de coördinator-ontwerp zijn taak, bedoeld in de artikelen 4sexies, 5°, en 11, 4° kan volbrengen.

De opdrachtgevers van de tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waarop de bepalingen van artikel 29 van toepassing zijn, zijn van de toepassing van dit artikel vrijgesteld.

TAKEN COÖRDINATOR ONTWERP

**ART. 18 :
Welzijnswet**

De coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de uitwerkingsfase van het ontwerp van het bouwwerk heeft inzonderheid als opdracht :

1° de uitvoering van de bepalingen van artikel 17 te coördineren;

2° een veiligheids- en gezondheidsplan op te stellen of te laten opstellen, waarin de op de betrokken bouwplaats toepasselijke regels worden vermeld, eventueel rekening houdend met de exploitatiewerkzaamheden op de bouwplaats en waarin voorts specifieke maatregelen voorkomen met betrekking tot de werkzaamheden die behoren tot de door de Koning bepaalde categorieën;

3° een dossier samen te stellen dat is aangepast aan de kenmerken van het bouwwerk en waarin de voor de veiligheid en de gezondheid nuttige gegevens worden vermeld, waarmee bij eventuele latere werkzaamheden

rekening moet worden gehouden.

**ART. 11 :
K.B. T.M.B.**

Naast de uitvoering van de opdrachten bedoeld in artikel 18 van de wet is de coördinator-ontwerp, inzonderheid, belast met de volgende taken :

1° hij stelt het veiligheids- en gezondheidsplan op, en neemt er de keuzen, bedoeld in artikel 17 van de wet in op, alsook de voor de veiligheid en gezondheid kritieke fasen waarop de coördinator-verwezenlijking ten minste op de bouwplaats aanwezig moet zijn;

2° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan aan elke wijziging aangebracht aan het ontwerp;

3° hij maakt de elementen uit het veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen betreffen;

4° hij adviseert de opdrachtgevers inzake de overeenstemming van het document gevoegd bij de offertes, bedoeld in artikel 30, tweede lid, 1°, met het veiligheids- en gezondheidsplan en stelt hen in kennis van eventuele niet-overeenstemmingen;

5° hij opent het coördinatiedagboek en postinterventiedossier, houdt ze bij en vult ze aan;

6° hij draagt het veiligheids- en gezondheidsplan, het coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgevers en stelt die overdracht en het einde van het ontwerp van bouwwerk vast in het coördinatiedagboek en in een afzonderlijk document.

TAKEN COÖRDINATOR VERWEZENLIJING

**ART. 22 :
Welzijnswet**

De coördinator inzake veiligheid en gezondheid tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk heeft inzonderheid als opdracht :

1° de tenuitvoerlegging te coördineren van de algemene beginselen inzake preventie en veiligheid bij de technische of organisatorische keuzen met het oog op de planning van de verschillende werken of werkfasen die tegelijkertijd of na elkaar worden uitgevoerd evenals bij de raming van de duur van de uitvoering van deze verschillende werken of werkfasen;

2° de tenuitvoerlegging te coördineren van de relevante bepalingen om ervoor te zorgen dat de aannemers :

a) de algemene preventiebeginselen en de na te leven beginselen tijdens de verwezenlijking van het bouwwerk bedoeld in de artikelen 4, 5 en 15 coherent toepassen;

b) het veiligheids- en gezondheidsplan bedoeld in artikel 16, 2° toepassen;

3° de eventuele aanpassingen aan te brengen in het veiligheids- en gezondheidsplan bedoeld in artikel 16, 2°, en het dossier bedoeld in artikel 18, 3° of deze te laten aanbrengen naar gelang van de voortgang van de werken en de eventueel daarin aangebrachte wijzigingen;

4° de samenwerking en de coördinatie te organiseren van de aannemers, ook van die welke elkaar op de bouwplaats opvolgen, met het oog op de bescherming van de werknemers en de preventie van ongevallen en van beroepsmatige gezondheidsrisico's, alsmede de wederzijdse informatie;

5° de controle op de juiste toepassing van de werkprocedures te coördineren;

6° de nodige maatregelen te treffen opdat alleen bevoegde personen die bouwplaats kunnen betreden.

**ART. 22 :
K.B. T.M.B.**

Naast de uitvoering van de opdrachten bepaald in artikel 22 van de wet is de coördinator verwezenlijking belast met de volgende opdrachten :

1° hij past het veiligheids- en gezondheidsplan aan overeenkomstig de bijlage I, deel A, afdeling I, tweede lid, en maakt de elementen van het aangepaste veiligheids- en gezondheidsplan over aan de tussenkommende partijen voor zover deze elementen hen aanbelangen;

2° hij houdt het coördinatiedagboek bij en vult het aan;

3° hij noteert in het coördinatiedagboek tekortkomingen van tussenkommende partijen bedoeld in bijlage I, deel B, 6°, en stelt de opdrachtgevers hiervan in kennis;

4° hij noteert de opmerkingen van de aannemers in het coördinatiedagboek en laat ze door de betrokken partijen viseren;

5° hij roept de coördinatiestructuur samen overeenkomstig de bepalingen van artikel 40;

6° hij vult het postinterventiedossier aan in functie van de elementen van het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan die voor de uitvoering van latere werkzaamheden aan het bouwwerk van belang zijn;

7° hij draagt, bij de voorlopige oplevering van de werken, of bij ontstentenis, bij de oplevering van de werken, het geactualiseerde veiligheids- en gezondheidsplan, het geactualiseerde coördinatiedagboek en het postinterventiedossier over aan de opdrachtgevers en stelt die overdracht vast in een proces-verbaal dat bij het postinterventiedossier wordt gevoegd.

Ongeacht de oprichting van een coördinatiestructuur of niet gaat de coördinator-verwezenlijking in op het op grond van de veiligheid of de gezondheid gemotiveerd verzoek van één of meer tussenkomende partijen om op de bouwplaats aanwezig te zijn.



TAKEN AANNEMER, ONDERAANNEMER OF ZELFSTANDIGE (VERPLICHTING TOT AFSPRAKEN EN SAMENWERKEN TUSSEN HOOFDAANNEMER EN ONDERAAN.)

- ART. 24 :** De Koning stelt de veiligheids- en gezondheidsmaatregelen vast die moeten worden nageleefd door de
Welzijnswet aannemers die betrokken zijn bij de verwezenlijking van het bouwwerk.
- ART. 25 :** De bouwdirectie belast met de uitvoering is er toe gehouden alle maatregelen vastgesteld ter uitvoering van de
Welzijnswet artikelen 23, 5° en 24 na te leven en te doen naleven door alle aannemers en onderaannemers die betrokken zijn bij de verwezenlijking van het bouwwerk.
- ART. 26 :** Elke aannemer is er toe gehouden alle maatregelen vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 23, 5° en 24 na
Welzijnswet te leven en te doen naleven door iedere persoon die in welk stadium ook als onderaannemer van hemzelf of van een andere onderaannemer is opgetreden evenals door iedere persoon die hem personeel ter beschikking stelt.
- ART. 27 :** Elke onderaannemer is er toe gehouden alle maatregelen vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 23, 5° en
Welzijnswet 24 na te leven en te doen naleven door iedere persoon die in welk stadium ook als onderaannemer van hemzelf is opgetreden evenals door iedere persoon die hem personeel ter beschikking stelt.
- ART. 28 :** Indien de bouwdirectie belast met de uitvoering, de aannemer of de onderaannemer voor de uitvoering van
Welzijnswet bepaalde werkzaamheden een beroep doen op zelfstandigen, zien zij erop toe dat deze zelfstandigen alle maatregelen vastgesteld ter uitvoering van de artikelen 23, 5° en 24 naleven.
De zelfstandigen zijn ertoe gehouden mee te werken aan de toepassing van de krachtens de artikelen 23, 5° en 24 vastgestelde maatregelen.
- ART. 29 :** Met het oog op de toepassing van de bepalingen van de artikelen 25, 26, 27 en 28 hebben, naargelang van
Welzijnswet het geval, de bouwdirectie belast met de uitvoering, de aannemer of de onderaannemer inzonderheid de volgende verplichtingen :
- 1° de aannemer, onderaannemer of zelfstandige te weren van wie zij kunnen weten dat hij de verplichtingen opgelegd door deze wet en de uitvoeringsbesluiten ervan niet naleeft;
 - 2° met de aannemer, onderaannemer of zelfstandige een overeenkomst te sluiten waarin inzonderheid de volgende bedingen zijn opgenomen :
 - a) de aannemer, de onderaannemer of de zelfstandige verbindt er zich toe zijn verplichtingen inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen na te leven;
 - b) indien de aannemer, de onderaannemer of de zelfstandige zijn onder a) bedoelde verplichtingen niet of gebrekkig nakomt, kan de bouwdirectie belast met de uitvoering of de aannemer zelf de nodige maatregelen inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen treffen, in de bij de overeenkomst bepaalde gevallen, op kosten van de persoon die in gebreke is gebleven;
 - 3° ingeval de aannemer, de onderaannemer of de zelfstandige de verplichtingen inzake veiligheid en gezondheid op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen niet of gebrekkig naleeft, na ingebrekestelling van deze aannemer, onderaannemer of zelfstandige, zelf de nodige maatregelen te nemen.
- ART. 50 :** Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de
K.B. T.M.B. werknemers bij de uitvoering van hun werk, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, inzonderheid wat betreft :
- 1° het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden van de bouwplaats;
 - 2° de keuze van de plaatsing van de werkplekken rekening houdend met de toegangsmogelijkheden tot de werkplekken, en de vaststelling van verplaatsings- of verkeerswegen of -zones;
 - 3° de voorwaarden van intern transport en interne behandeling van de materialen en het materieel;
 - 4° het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van werknemers in gevaar kunnen brengen;
 - 5° de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van verschillende materialen, in het bijzonder wanneer het gaat om gevaarlijke materialen of stoffen;
 - 6° de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;

7° de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;
8° de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen, afhankelijk van de evolutie van de bouwplaats;
9° de samenwerking tussen de aannemers;
10° de wederzijdse inwerkingen met exploitatie- of andere activiteiten ter plaatse op, of in de nabijheid van, de bouwplaats.
Hiertoe passen zij de voorschriften toe bedoeld in de bijlage III, voor zover er geen specifieke of strengere bepalingen zijn die zijn vastgesteld in uitvoering van de wet.

**ART. 51 :
K.B. T.M.B.**

In geval van gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid op eenzelfde bouwplaats van minstens twee aannemers, met inbegrip van de zelfstandigen, moeten deze samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
Rekening houdend met de aard van de activiteiten, coördineren de aannemers hun optreden met het oog op de voorkoming van en de bescherming tegen beroepsrisico's.
Wanneer het gaat om werkgevers moeten deze hun respectievelijke werknemers en hun vertegenwoordigers over deze risico's en de preventiemaatregelen inlichten.

**ART. 52 :
K.B. T.M.B.**

§ 1. De aannemers moeten, overeenkomstig de instructies die zij moeten raadplegen of die zij ontvangen hebben, zorg dragen voor de veiligheid en de gezondheid van de andere betrokken personen, en, indien zij persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, eveneens zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid.
§ 2. Daartoe moeten zij, overeenkomstig de instructies :
1° op de juiste wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoermiddelen en andere middelen;
2° op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij ter beschikking hebben en die na gebruik weer opbergen;
3° de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze veiligheidsvoorzieningen op de juiste manier gebruiken;
4° de coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers en de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, onmiddellijk op de hoogte stellen van elke werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid of de gezondheid met zich meebrengt, evenals van elk gebrek vastgesteld in de beschermingssystemen;
5° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of aan alle verplichtingen te voldoen die hen met het oog op de bescherming van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de veiligheid en de gezondheid van de andere personen op het werk zijn opgelegd;
6° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om alle aannemers in staat te stellen ervoor te zorgen dat het arbeidsmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.

**ART. 53 :
K.B. T.M.B.**

Teneinde hun eigen welzijn op het werk alsook dat van de andere op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezige personen te vrijwaren, gebruiken, onderhouden en controleren de zelfstandigen en de werkgevers, die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, de arbeidsmiddelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij op de bouwplaats inzetten, en laten deze controleren, overeenkomstig de bepalingen van de hierna opgesomde koninklijke besluiten en op dezelfde wijze als de werkgevers hiertoe verplicht zijn:
1° het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen;
2° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen;
3° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor heffen of hijsen van lasten;
4° het koninklijk besluit van 13 juni 2005 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen;
5° het koninklijk besluit van 31 augustus 2005 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte.

1.6. VERPLICHTINGEN VAN DE AANNEMER(S)

1.6.1. ADMINISTRatieve VERPLICHTINGEN

1.6.1.1. Algemeenheden

- Bij de werkzaamheden zal rekening gehouden worden met volgende richtlijnen :



- Het volgen van het VGM-plan (incl. risicoanalyse), opgemaakt door Kubiek BVBA
- Het respecteren en toepassen van alle vigerende normen inzake veiligheid en gezondheid
- Rekening houden met de opmerkingen van het coördinatiedagboek
- Het toepassen van de algemene preventiebeginselen
- Om de preventiemaatregelen van het VGM-plan en de bepalingen van het K.B. van 25/01/01 betreffende de tijdelijke en mobiele bouwplaatsen te integreren in het project wordt de preventiestructuur van de onderneming gevolgd waar gewerkt wordt. Dit kan in bijlage aangevuld worden met het opgemaakte en te volgen VGM-plan van de onderneming of plaats waar gewerkt wordt.

1.6.1.2. Veiligheids- en Gezondheidsplan

- Elke aannemer is er toe gehouden zijn Veiligheids- en Gezondheidsplan aan de coördinator te bezorgen.
- Dit omvat :
 - Risico-analyse :

In het kader van de wetgeving is het vereist alle risico's te bundelen, te voorzien van de nodige preventie-middelen om daarna d.m.v. deze gegevens geactualiseerde werkpostanalyses op te stellen van de uit te voeren werkzaamheden.
 - Veiligheids-, Gezondheids- en Milieucharter + intentieverklaring :

Dit document is een identificatie van de aannemer en zijn te gebruiken materieel evenals 'n ondertekende intentieverklaring (conform art. 29 Wet op het Welzijn) waarbij hij bevestigt de veiligheidsvoorschriften van toepassing op de bouwplaats doorgenomen en duidelijk begrepen te hebben.

Hij verbindt er zich toe zijn verplichtingen inzake Veiligheid, Gezondheid en Milieu strikt na te leven.

1.6.1.3. Voorafgaande kennisgeving

- De bouwdirectie belast met de uitvoering, doet een voorafgaande kennisgeving voor (ten minste 15 kalenderdagen) de opening van de bouwplaats, wat betreft :
 - 1° elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waar één of meer werkzaamheden, opgesomd in artikel 26§1 (werken op een hoogte vanaf 5 m, graven van sleuven of putten vanaf 1,2 meter diepte, ...) uitgevoerd worden en waarvan de totale duur vijf werkdagen overschrijdt.
 - 2° elke tijdelijke of mobiele bouwplaats waarvan de vermoedelijke omvang van de werken beantwoordt aan deze bedoeld in artikel 26§2 (de vermoedelijke duur langer dan 30 werkdagen is en waar meer dan 20 werknemers tegelijkertijd aan 't werk zijn of waarvan de vermoedelijke duur langer dan 500 mandagen is).
- Op tijdelijke of mobiele bouwplaatsen waar meerdere bouwdirecties belast met de uitvoering actief zijn, valt de in het eerste lid bedoelde kennisgeving ten laste van elke bouwdirectie die als eerste activiteiten op de bouwplaats uitvoert.
- Een kopie van de voorafgaande kennisgeving moet eveneens zichtbaar op de bouwplaats op een voor het personeel (ambtenaar belast met het toezicht inzake arbeidsveiligheid) gemakkelijk toegankelijke plaats, worden aangeplakt ten minste tien kalenderdagen voor het begin van de werken.

1.6.1.4. Coördinaten onderaannemers

- Op te vragen bij uw onderaannemers en te bezorgen aan de veiligheidscöördinator :
 - Het Veiligheids- en Gezondheidsplan van de onderaannemers.
 - VGM-charter en ondertekende intentieverklaring.

1.6.1.5. Planning

- Bij het opstellen van de planning zal zoveel mogelijk rekening gehouden worden met meervoudig gebruik van CBM's voor de opeenvolgende bouwplaatsactoren alsook met het gescheiden tewerkstellen van de gelijktijdige aannemers. Bij deze organisatie wordt rekening gehouden met o.a. de werken die gelijktijdig worden uitgevoerd, de diverse uitvoerings-methodes, de diverse technieken, ... van de verschillende aannemers.

1.6.1.6. Werfinrichtingsplan

- Dit omvat de inplanting van de lokalen (vergaderruimte, eetruimte, sanitair, ...) de toegangen, de opslagplaatsen, specifieke werkzones (vlechtwerk, ...), inplanting van de hefwerktuigen, ...
- Een volledig uitvoeringsdossier wordt samengesteld en overhandigd aan de werfleider, belast met de opvolging en de uitvoering van de ruwbouwwerken. Projectleider en werfleider bekijken samen het werkkerrein, waarna een werfinplantingsplan wordt opgesteld, en ter goedkeuring voorgelegd aan de veiligheidscöördinator.
- Indien nodig wordt een plaatsbeschrijving (door een deskundige) opgemaakt van de bestaande situatie, de aanpalende bebouwing, wegenis en eventueel aangevuld met fotomateriaal. De nodige exemplaren worden ondertekend door de bouwheer en de betrokken partijen.

1.6.1.7. Signalisatievergunning en signalisatieplan

- Bij inname van de openbare weg is steeds een vergunning vereist.
- Dit document dient eveneens ter inzage te zijn op de werf.

1.6.1.9. Postinterventiedossier

- Elke aannemer is er toe gehouden bij oplevering van de werken een " as-buльдossier " van de uitgevoerde werken op te maken en in voldoende aantal exemplaren (volgens beschrijving lastenboek) te bezorgen, in voorkomend geval, aan :
 - de opdrachtgever
 - het studiebureau
 - de architect (particulieren)
 - de veiligheidscoördinator (particulieren)
- Ongeacht waar de " as-buльдossiers " worden afgeleverd, zijn alle partijen verplicht, zoals beschreven in de Welzijnswet en het K.B. Tijdelijke of Mobiele bouwplaatsen, alle nodige informatie aan de coördinator te bezorgen, naar opmaak van het postinterventiedossier.
- Een as-buльдossier omvat, in voorkomend geval :
 - Plannen en schema's :
 - architectuurplannen, plannen stabiliteit, legplan welfsels, schema elektriciteit, ...
 - Materiaalvoorstelling :
 - technische fiches van de gebruikte materialen of toestellen, bv van gevelstenen, binnenmuren, isolatie, hout kapconstructie, dakpannen, ramen, vloeren, toestellen badkamer, radiatoren, schakelaars, ...
 - Keuringen, attesten, indienststellingsverslagen, EG-verklaring van overeenstemming :
 - keuring elektrische installatie, gasinstallatie, levenslijnen, ...
 - Gebruiksaanwijzingen en onderhoudsinformatie :
 - geplaatste toestellen, buitenschrijnwerk, vloeren, ...

1.6.2. WERFINRICHTING

1.6.2.1. Sociale voorzieningen



K.B. - 24/09/2006 :

- Waarbij algemeen verbindend wordt verklaard de collectieve arbeidsovereenkomst van 10/02/2005 betreffende de humanisering van de arbeid
- De werknemers moeten beschikken over sociale voorzieningen geïnstalleerd conform de voorschriften van de CAO 10/02/2005.
- Met sociale voorzieningen worden kleedkamers, refters, wasplaatsen, verzorgingslokalen en toiletten bedoeld.
- De tekst van de CAO moet uitgehangen worden op een voor de arbeiders zichtbare en toegankelijke plaats.
- Indien beroep gedaan wordt op onderaannemers, maakt de hoofdaannemer schriftelijke afspraken omtrent de installatie, het gebruik en het onderhoud van de sociale voorzieningen.
- De inplanting en de toegangsmogelijkheden van de sociale voorzieningen worden bepaald na advies van de preventieadviseur - arbeidsgeneesheer en opgenomen in het Veiligheids- en Gezondheidsplan.
- de sociale voorzieningen moeten ingericht worden vanaf de aanvang van de bouwwerken.
- Op kleine bouwplaatsen kan ' zeer uitzonderlijk ', omwille van de kortstondigheid van de activiteiten en de materiële onmogelijkheid om de concrete toepassingsmogelijkheden van de CAO sociale voorzieningen na te leven, deze toepassingsmogelijkheden 'aangepast' kunnen worden bij bouwwerken van zeer korte duur, bij kleine bouwplaatsen (5 arbeiders) en bij wegenwerken.
Dit belet echter niet dat er steeds voorzieningen moeten zijn voor de arbeiders om hen de gelegenheid te geven hun kleding op te bergen, zich te wassen, de maaltijden te gebruiken, naar het toilet te gaan. Deze (uitzonderings)mogelijkheden moeten echter vooraf ter advies voorgelegd worden aan de preventieadviseur - arbeidsgeneesheer.

1.6.2.2. Afbakenen bouwplaats

(CODEX hfst. V art. 50 bijlage III deel A-18)

- De omgeving en de omtrek van de bouwplaats dienen te worden gemarkeerd en te zijn omgeven door afzettingen, zodat zij duidelijk en als zodanig herkenbaar zijn.
- Wij adviseren het type Heras met een hoogte van 1,80 m of afmeting en materiaal in overeenstemming met de geldende gemeentelijke voorschriften.
- De toegang voor onbevoegden moet steeds verhinderd worden.
- Signalisatie (verboden de werf te betreden) en pictogrammen (verplichting gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen: helmen, veiligheidsschoenen, ...) dient voorzien te worden.
- Bij inname van de openbare weg is een vergunning vereist waarbij signalisatie moet voorzien worden conform de toegekende signalisatiemachtiging.

1.6.2.3. Toegang tot de werf

- De aanrijdroutes moeten op voorhand bekeken worden zodat het in- en uitrijdend verkeer geen gevaar kan opleveren voor de interne omstandigheden van de werf, alsook voor de externe omstandigheden rond de werf.
- Indien vereist zijn gepaste waarschuwborden (werfverkeer, ...) te voorzien t.h.v. de in- en uitritten van de werf.

1.6.2.4. Voorlopige aansluitingen

- Gedurende de werken moet een voorlopige aansluiting van water en elektriciteit, desnoods met stroomaggregaat, voorzien worden.
- De elektrische werfinstallatie moet geïnstalleerd worden conform de voorschriften van het Algemeen Reglement op de Elektrische Installaties (A.R.E.I.).
- De installatie moet gekeurd worden voor indienststelling door een externe dienst voor technische controle (E.D.T.C.).
- De aanvoer- en voedingskabels moeten opgehangen, ingegraven of mechanisch beschermd worden.
- Elektrische toestellen en leidingen gebruikt in het bouwbedrijf moeten een beschermingsgraad hebben van IP44. Indien gewerkt wordt met toestellen met waterkoeling dient een beschermingsgraad van IP55 gehaald te worden

1.6.2.5. Ligging nutsleidingen

- Werkzaamheden in de nabijheid van leidingen dienen te gebeuren onder strikte toepassing van de algemene veiligheidsvoorschriften en de voorschriften opgelegd door de beheerders en vervoerders van de leidingen
- Bovengrondse elektrische leidingen
 - Indien er in de nabijheid van een elektrische leiding onder spanning wordt gewerkt en een buitenspanningstelling of isoleren uitgesloten is, moeten de betrokken werknemers met hun arbeidsmiddelen een veiligheidsafstand ten opzichte van de onder spanning staande delen respecteren.
 - Voor laagspanningsleidingen is deze veiligheidsafstand 2 meter.
 - Voor hoogspanningsleidingen is deze veiligheidsafstand 2,5 meter + 0,01 x A (hierbij is A de spanning in kv die zich op de geleider bevindt).
- Ondergrondse elektrische leidingen :
 - Het is verplicht voorafgaandelijk de eigenaar van de kabels te raadplegen en de liggingsplannen van de mogelijk aanwezige leidingen op te vragen
 - Bij mechanische uitgravingen zijn de veiligheidsafstanden te respecteren (V = 50 cm aan beide zijden van

de sleuf)

→ Peilingen worden enkel uitgevoerd met handwerktuigen

- Gasleidingen :

→ Het is verplicht de voorschriften vervat in het K.B. van 21/09/1988 te respecteren, deze procedure omvat de informatieverplichting van de bouwheer, ontwerper, inlichtingen in te winnen, om te weten of de ontworpen werken zich in een beschermde zone bevinden, de te nemen veiligheidsmaatregelen, en de verplichtingen van de aannemer bij ontvangst van

1.6.3. ORGANISATIE VAN DE HULPVERLENING

1.6.3.1. Indeling van de (arbeids)ongevallen

Indeling van de (arbeids)ongevallen	
Incidenten	Ongevallen zonder werkverlet
Ongevallen	< dan 1 dag werkonbekwaamheid
Arbeidsongevallen	< dan 30 dagen werkonbekwaamheid
Ernstige arbeidsongevallen	> dan 30 dagen werkonbekwaamheid of met blijvende arbeidsongeschiktheid < 25%
Zeer ernstige arbeidsongevallen	Dodelijke of blijvende arbeidsongeschiktheid van > 25%

1.6.3.2. Preventiemiddelen (EHBO-post en hulpverleners)

- De werkgevers moeten de nodige maatregelen nemen om de door ongeval of ongesteldheid getroffen persoon dringende verzorging of bijstand te verschaffen. De verzorging of bijstand gebeurt door een bevoegd persoon, hetzij hulpverlener, verpleegkundige of dokter. Op elke bouwwerf dient er een gediplomeerde hulpverlener aanwezig te zijn.
- Er dient een behoorlijk lokaal (verwarmd / verlicht) ter beschikking te staan om EHBO toe te passen, die wordt aangeduid met het wettelijke pictogram.
- De vervoermiddelen om het slachtoffer te transporteren naar het EHBO lokaal moeten voorzien zijn. Dit omhelst een draagberrie of draagstoel en twee dekens of thermische dekens.
- Een industriële verbandkist dient aanwezig te zijn.
- Noodnummers dienen op een zichtbare plaats te worden aangeplakt (zie hfst. 1 in V&G-plan, noodnummers).

1.6.3.3. Maatregelen in geval van een arbeidsongeval

1.6.3.3.1. Instructies

- Voor elk ander ingrijpen: het eventueel nog bestaand gevaar uitschakelen (bv. voorwerpen die dreigen te vallen wegnemen, elektrische stroom afsluiten, .)
- Bij een arbeidsongeval wordt onmiddellijk alarm gegeven aan de interne hulpdiensten, werfleiding en bestuur, met vermelding van de ernst van het ongeval en de plaats.
- Bij een niet ernstig arbeidsongeval zal de hulpverlener het slachtoffer verzorgen, en eventueel doorverwijzen naar dokter of ziekenhuis.
- Bij een ernstig arbeidsongeval zullen de eerste zorgen door de hulpverlener ter plaatse gegeven worden. Tezelfdertijd worden de hulpdiensten verwittigd. De nodige maatregelen worden getroffen om deze naar de plaats van het ongeval te begeleiden.
- Bij twijfels over de staat van het slachtoffer (bijvoorbeeld na val van hoogte en/of risico's voor de wervelkolom) het slachtoffer niet verplaatsen maar wachten op de hulpdiensten of de gekwalificeerde hulpverlener.

1.6.3.3.2. Kennisgeving van arbeidsongevallen

- Ernstige arbeidsongevallen moeten onmiddellijk gemeld worden door de werfleider aan de opdrachtgever, zijn eventuele preventieadviseur en de veiligheidscoördinator.
- De werkgever van de betrokken gekwetste wordt eveneens ingelicht, die het arbeidsongeval onmiddellijk moet melden aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar, nl.:
 - Binnen de 10 kalenderdagen in geval van een T.W.O. < 30 Kdagen
 - Binnen de 2 kalenderdagen in geval van een T.W.O. > 30 Kdagen of B.W.O.
 - Onmiddellijk in geval van een dodelijk arbeidsongeval of B.W.O. van > 25%.
- Van elk ernstig ongeval op een tijdelijke of mobiele bouwplaats, overkomen aan een aannemer die er zelf een beroepsactiviteit uitoefent, doet de bouwdirectie belast met de uitvoering aan de inzake arbeidsveiligheid bevoegde ambtenaar een kennisgeving binnen de 15 Kdagen.
- Van elk arbeidsongeval dient er een volledig verslag opgesteld te worden door de betrokken werkgever of zijn preventieadviseur en overgemaakt worden aan de veiligheidscoördinator.
- Tijdens de maandelijkse veiligheidscoördinatievergaderingen zullen de arbeidsongevallen besproken worden (aantal ongevallen, aantal verloren kalenderdagen t.g.v. arbeidsongevallen, gepresteerde arbeidsuren zijn noodzakelijk voor berekening van frequentie- en ernstcijfer).

Bij werkhervatting:

- werkhervatting niet toelaten zonder genezingsattest
- verwittigen preventieadviseur indien de afwezigheid meer dan 1 week bedroeg;
- steeds de V&G-coördinator op de hoogte brengen;
- eventueel medisch onderzoek door de arbeidsgeneesheer (art. 131 ARAB).

Meldingsformulier arbeidsongevallen: Zie bijlage 5.

1.6.3.4. Specifieke maatregelen in geval van brand / explosie - zie 3.3.

1.6.3.5. Specifieke instructies in geval van een elektrocutie - zie 3.3.

1.6.4. SPECIFIEKE VERPLICHTINGEN VAN DE AANNEMERS

Regelgeving

K.B. T.M.B. - Artikel 50 :

- Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, inzonderheid wat betreft :

- 1° het in goede orde en met voldoende bescherming van de gezondheid in stand houden vd bouwplaats;
- 2° de keuze van de plaatsing van de werkplekken rekening houdend met de toegangsmogelijkheden tot de werkplekken, en de vaststelling van verplaatsing- of verkeerwegen of -zones;
- 3° de voorwaarden van intern transport en interne behandeling van de materialen en het materieel;
- 4° het onderhoud, de controle vóór inbedrijfstelling en de periodieke controle van de installaties en toestellen, ten einde gebreken te voorkomen die de veiligheid en gezondheid van werknemers in gevaar kunnen brengen;
- 5° de afbakening en inrichting van zones voor definitieve en tussenopslag van verschillende materialen, in het bijzonder wanneer het gaat om gevaarlijke materialen of stoffen;
- 6° de voorwaarden voor de verwijdering van gevaarlijke materialen;
- 7° de opslag en de verwijdering of afvoer van afval en puin;
- 8° de aanpassing van de daadwerkelijke duur van de verschillende soorten werken of werkfasen, afhankelijk van de evolutie van de bouwplaats;
- 9° de samenwerking tussen de aannemers;
- 10° de wederzijdse inwerkingen met exploitatie- of andere activiteiten ter plaatse op, of in de nabijheid van, de bouwplaats.

Hiertoe passen zij de voorschriften toe bedoeld in de bijlage III, voor zover er geen specifieke of strengere bepalingen zijn die zijn vastgesteld in uitvoering van de wet.

Regelgeving in de praktijk

1.6.4.1. Toepassen van de regelgeving

- Toepassen van de CODEX, het ARAB, het AREI, ...
- Toepassen van de algemene preventiebeginselen, in het bijzonder :
 - de risico's voorkomen
 - de evaluatie van de restrisico's
 - de bestrijding van de risico's aan de bron (opmaken dynamisch risicobeheersingsstelsel (K.B. - 27/03/1998 inzake Welzijnsbeleid in de onderneming))

1.6.4.2. Netheid en valbeveiliging

- De werf regelmatig opruimen, de nodige afsluitingen en borstweringen plaatsen, openingen dichtleggen, ..

1.6.4.3. Vrije doorgangen

- In- en uitgangen vrij houden van obstakels, minimum 80 cm vrije doorgangen voorzien.
- De doorgangen voor horizontale en verticale verplaatsingen van mensen en goederen vrij houden van obstakels. De trappen, hellende vlakken, ladders en andere manieren van verticaal transport vrij houden van obstakels.
- Verkeerswegen voldoende vrij laten voor de doorgangen voor hulpdiensten, voertuigen met materiaal of materieel en collectief vervoer van personen.

1.6.4.4. Intern transport

- De omstandigheden vastleggen voor het veilige verloop van het interne transport en de behandeling van bouwmaterialen en bouw materieel.

1.6.4.5. Arbeidsmiddelen

- Het correct toepassen van de richtlijnen inzake het gebruik van arbeidsmiddelen en machines zoals omschreven in :
 - K.B. van 31/08/2005 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte.
 - K.B. van 04/05/1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen.
 - K.B. van 04/05/1999 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor het heffen of hielden van lasten.
 - K.B. van 12/08/1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen.

1.6.4.6. Gevaarlijke materialen

- Gevaarlijke materialen stockeren in een afgebakende zone niet toegankelijk voor onbevoegden.

- De modaliteiten beschrijven voor diegene die wel toegang hebben tot deze zone.

1.6.4.7. Verwijdering gevaarlijke materialen

- De voorwaarden voor het verwijderen van gevaarlijke materialen en stoffen gedefinieerd in :
 - K.B. van 02/12/1993 inzake de risico's betreffende de kankerverwekkende en mutagene stoffen
 - K.B. van 11/03/2002 inzake de risico's betreffende de chemische agentia.
 - K.B. van 16/03/2006 inzake de risico's betreffende de blootstelling aan asbest.

1.6.4.8. Opslag en afvoer van afval en puin

- De omstandigheden om afval en puin geregeld te verwijderen.
- De omstandigheden om etensresten afkomstig van eetruimtes, te bewaren in afgesloten recipiënten die het ongedierte weghouden.
- Het deskundig opslaan van milieuvervuilend afval of puin.

1.6.4.9. Planning

- Een realistische planning opstellen.
- Zorgen dat de voorziene werktijden de reële werktijden benaderen.
- Vermijden dat de werkdruk een gevaar op zich begint te vormen.
- Bij opmaak van de planning dient men coactiviteit zoveel mogelijk te verhinderen, dit kan op twee manieren gebeuren :
 - ofwel door een activiteit op een ander tijdstip te laten plaatsvinden
 - ofwel door de activiteiten te verdelen in ruimte

1.6.4.10. Samenwerking tussen de aannemers

- Respect opbrengen voor elkaars werk.
- Respect hebben voor elkaars preventiemaatregelen en -middelen.

1.6.4.11. Wederzijdse inwerking van andere activiteiten op of in de nabijheid van de bouwplaats

- Rekening houden met de omgeving van de bouwplaats en de blijvende activiteiten op en in de omgeving van de bouwplaats.

1.6.4.12. Toepassen van de minimumvoorschriften bedoeld in bijlage III van het K.B. van 25/01/2001

Regelgeving

K.B. T.M.B. - Artikel 51 :

- In geval van gelijktijdige of achtereenvolgende aanwezigheid op eenzelfde bouwplaats van minstens twee aannemers, met inbegrip van de zelfstandigen, moeten deze samenwerken bij de uitvoering van de maatregelen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk.
Rekening houdend met de aard van de activiteiten, coördineren de aannemers hun optreden met het oog op de voorkoming van en de bescherming tegen beroepsrisico's.
Wanneer het gaat om werkgevers moeten deze hun respectievelijke werknemers en hun vertegenwoordigers over deze risico's en de preventiemaatregelen inlichten.

Regelgeving in de praktijk

1.6.4.13. Samenwerken

- De aannemer en zelfstandige (zonder personeel) zijn verplicht elkaar te verstaan en samen te werken.
- Tegelijkertijd coördineren ze hun activiteiten, met als doel de risico's op ongevallen en de bescherming tegen hun beroepsmatige risico's te optimaliseren.
- Regelmatig overleg is vereist om eenduidige afspraken vast te leggen.
- Werkgevers hebben de plicht hun werknemers in te lichten betreft deze risico's en preventiemaatregelen d.m.v. toolboxmeetings, geschreven instructies, vergaderingen van het CPBW, ...

Regelgeving

K.B. T.M.B. - Artikel 52 :

- § 1. De aannemers moeten, overeenkomstig de instructies die zij moeten raadplegen of die zij ontvangen hebben, zorg dragen voor de veiligheid en de gezondheid van de andere betrokken personen, en, indien zij persoonlijk een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, eveneens zorg dragen voor hun eigen veiligheid en gezondheid.
- § 2. Daartoe moeten zij, overeenkomstig de instructies :
 - 1° op de juiste wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoer- en andere middelen;

- 2° op de juiste wijze gebruik maken van de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij ter beschikking hebben en die na gebruik weer opbergen;
- 3° de specifieke veiligheidsvoorzieningen van met name machines, toestellen, gereedschappen, installaties en gebouwen niet willekeurig uitschakelen, veranderen of verplaatsen en deze veiligheidsvoorzieningen op de juiste manier gebruiken;
- 4° de coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers en de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, onmiddellijk op de hoogte stellen van elke werksituatie waarvan zij redelijkerwijs kunnen vermoeden dat ze een ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid of de gezondheid met zich meebrengt, evenals van elk gebrek vastgesteld in de beschermingssystemen;
- 5° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om hen in staat te stellen alle taken uit te voeren of aan alle verplichtingen te voldoen die hen met het oog op de bescherming van het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk en van de veiligheid en de gezondheid van de andere personen op het werk zijn opgelegd;
- 6° bijstand verlenen aan de coördinator-verwezenlijking, aan de verschillende aannemers en aan de diensten voor Preventie en Bescherming op het werk, zolang dat nodig is, om alle aannemers in staat te stellen ervoor te zorgen dat het arbeidsmilieu en de arbeidsomstandigheden veilig zijn en geen risico's opleveren voor de veiligheid en de gezondheid binnen hun werkterrein.

Regelgeving in de praktijk

1.6.4.14. Opvolgen veiligheid en gezondheid

- De aannemers moeten de instructies die hen gegeven worden inzake veiligheid, zelf uitvoeren en ze ook uitvoeren t.o.v. de andere personen dan enkel hun eigen personeel.
- De instructies ontvangen in de vorm van :
 - het Veiligheids- en Gezondheidsplan
 - de mondelinge of schriftelijke bevelen van de werkverantwoordelijke, de architect of de veiligheidscoördinator-verwezenlijking
 - de opmerkingen of instructies vermeld in het coördinatiedagboek
- De instructies die moeten uitgevoerd worden :
 - op een correcte wijze gebruik maken van machines, toestellen, gereedschappen, gevaarlijke stoffen, vervoers- en andere middelen
 - op een correcte wijze gebruik maken van persoonlijke beschermingsmiddelen
 - specifieke veiligheidsvoorzieningen van machines, toestellen en andere niet uitschakelen of overbruggen
 - het verplicht melden van elke gevaarlijke situatie, aan elke belanghebbende partij (coördinator-verwezenlijking, de andere aannemers, de dienst PBW)
 - bijstand verlenen aan de coördinator - verwezenlijking, de verschillende aannemers en de dienst PBW om noodmaatregelen te nemen noodzakelijk om de algemene veiligheid op de bouwplaats instand te houden

Regelgeving

K.B. T.M.B. - Artikel 53 :

- Teneinde hun eigen welzijn op het werk alsook dat van de andere op de tijdelijke of mobiele bouwplaats aanwezige personen te vrijwaren, gebruiken, onderhouden en controleren de zelfstandigen en de werkgevers, die zelf een beroepsactiviteit op de bouwplaats uitoefenen, de arbeidsmiddelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij op de bouwplaats inzetten, en laten deze controleren, overeenkomstig de bepalingen van de hierna opgesomde koninklijke besluiten en op dezelfde wijze als de werkgevers hiertoe verplicht zijn :
 - 1° het koninklijk besluit van 12 augustus 1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen;
 - 2° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen;
 - 3° het koninklijk besluit van 4 mei 1999 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor het heffen of hijsen van lasten;
 - 4° het koninklijk besluit van 7 augustus 1995 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen.

Regelgeving in de praktijk

1.6.4.15. Welzijn

- De werkgevers en zelfstandigen gebruiken, onderhouden en controleren de arbeidsmiddelen en de persoonlijke beschermingsmiddelen die zij op de bouwplaats inzetten, zoals omschreven in :
 - K.B. van 12/08/1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen

- K.B. van 04/05/1999 betreffende het gebruik van mobiele arbeidsmiddelen
- K.B. van 04/05/1999 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor het heffen of hijsen van lasten
- K.B. van 13/06/2005 betreffende het gebruik van persoonlijke beschermingsmiddelen
- K.B. van 31/08/2005 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte

1.6.5. ALGEMENE PREVENTIE- EN COÖRDINATIEMAATREGELEN (zie bijlage 12 - toepassen v/d algemene preventie - principes - zie coördinatiedagboek)

1. De algemene maatregelen vastgesteld door de opdrachtgever en de bouwdirecties in samenspraak met de coördinator - ontwerp en de coördinator - verwezenlijking.
2. De algemene maatregelen opgelegd door de opdrachtgever in wiens inrichting activiteiten worden verricht.
3. De vereisten die voortvloeien uit wederzijdse inwerking van de activiteiten op of in de nabijheid van het terrein.
4. Specifieke coördinatiemaatregelen.
 - zie tabel in bijlage
 - de horizontale, verticale of andere verplaatsingsroute
 - interactie hefwerktuigen (afspraken en maatregelen)
 - beperken van het manueel hanteren van lasten (gebruik maken van hef - of hijswerktuigen)
 - de afbakening en inrichting van opslagzones voor gevaarlijke stoffen of producten
 - de voorwaarden voor het opslaan,verwijderen of afvoeren van aarde, afval, puin en gruis
 - het installeren en gebruiken van collectieve beschermingsmiddelen en tijdelijke toegangs-
wegen
 - gebruik van algemene elektrische installatie
 - de wisselwerking met gebruiksactiviteiten op de bouwplaats (gebruik gemeenschappelijke
stellingen en toegangsmiddelen)
 - het in orde houden van de bouwplaats
5. De algemene modaliteiten inzake de lokalen voor het personeel (voorschriften en maatregelen opdat de lokalen in over-
eenstemming zouden zijn met de erop toepasselijke voorschriften inzake veiligheid, gezondheid en arbeidsvoorwaarden).
6. De praktische inlichtingen inzake de hulpverlening, evacuatie van personen, gemeenschappelijke organisatorische maat-
regelen.
7. De algemene modaliteiten (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor overleg en samenwerking tussen de verschillende par-
tijzen en de algemene regels voor het verspreiden van de informatie en het toezicht op de uitvoering ervan.
8. De algemene regels (tijdstippen, plaatsen, frequentie) voor overleg en samenwerking tussen de werkgevers en werkne-
mers en het verspreiden van de informatie en het toezicht op de uitvoering ervan.

1.6.6. SPECIFIEKE PREVENTIEMAATREGELEN VOLGENS DE WERKZAAMHEDEN

A F B R A A K W E R K E N

- *Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)*

- Preventiemaatregelen :

- onderzoek bestaand gebouw - bestaande toestand:
 - structurele kenmerken (metaal, beton, ...)
 - bouwtoestand (bouwvallig, ...)
 - omgeving van het gebouw (belendende constructies, ...)
 - merken bestaande wegen, nutsleidingen, ...)
 - inventarisatie specifieke risico's (asbest, bliksemafleiders, ...)
- bepalen sloopmethode :
 - rekening houdend met :
 - belendende gebouwen, aanwezigheid van derden, omgeving van het gebouw, beperking van de te gebruiken technieken
- opstellen sloopplan (moet volgende inlichtingen verschaffen) :
 - beschrijving van de sloping (te nemen veiligheidsmaatregelen)
 - de plannen van het gebouw (kelders, leidingen, ...)
 - de plannen met plaatsaanduiding, beschrijving van de collectieve beveiligingen
 - toegang tot de werken en intern verkeer
 - veiligheidszones
 - toepassing van de reglementering i.v.m. de individuele beschermingsmiddelen
 - richtlijnen voor de uitvoeringsmethode

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiebeginselen dient ondermeer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
 - Bij renovatie van gevelvlakken schrijven wij het gebruik van vaste steigers voor gedurende de ganse uitvoeringstermijn nodig voor de realisatie van de werken :
 - afbraakwerken, gevelvlakken, heropbouw gevelvlakken, rekening houdend met de aard van het bouwwerk (ruimte op locatie, complexiteit gevel, ...)
- Het gebruik van vaste steigers, rolsteigers moet gebeuren conform het K.B. - 31/08/2005 :
 - betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :
 - Aandachtspunten :
 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (die een opleiding genoot) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - opbouwen steigers
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles (o.a. controle voor indienststelling)
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiks- en opbouw instructies en een stabiliteitsberekening van de fabrikant (moet ter inzage zijn op de werf)
 - Indien de steiger conform is met de normen **EN12810** en **EN12811** dan kan in de berekeningsnota verwezen worden naar dit certificaat
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken:
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk - en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuningen met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer

- hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen
 - hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk- of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uit te voeren werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekerd door het dragen van veiligheidsgordels of -harnassen
- Nutsleidingen :**
- Voorafgaande de afbraakwerken dienen de nodige voorzieningen getroffen betreffende de nutsleidingen (afkoppelen van de nutsleidingen van de hoofdleidingen)
- Uitvoeringsmethodes**
- Bij afbraakwerken uitgevoerd met machines (betonknabbelaar, grijper, lepelbak, ...) zijn de veiligheidsafstanden van de machines ten opzichte van het gebouw afhankelijk van de gebruikte methode en de hoogte van het gebouw te respecteren
- De machines ingezet bij afbraakwerken dienen voorzien te zijn van een F.O.P.S. - beveiliging (Falling Object Protection System)
- Afbraakwerken waarbij gebruik wordt gemaakt van een container, opgehangen aan een kraan, gebruikt als draag - en werkinrichting voor het manueel uitvoeren van afbraakwerken, mogen slechts in uitzonderlijke omstandigheden gebruikt worden en moeten voldoen aan de voorschriften beschreven in de artikelen 276 en 453 van het A.R.A.B.
- gekeurd in één geheel, enkel dienstdoende voor het dragen van werknemers, gebruik en bevestiging veiligheidsharnassen, instructies, ...
- Constructies die grenzen aan plaatsen die voor het publiek toegankelijk zijn, mogen geen sloopmethodes toegepast worden waardoor deze constructie geheel of gedeeltelijk in de richting van de toegankelijke zones zou kunnen instorten of waarbij brokken in de zones kunnen terechtkomen
- Voorbijgangers en personen die zich in de buurt van de af te breken constructies bevinden, moeten tegen de risico's van de afbraakwerken beveiligd worden. Het instellen van een veiligheidszone en het mogelijk aanleggen van een zandbed is vereist
- Constructies die ontvlambare producten hebben bevat (ketels, reservoirs, ...) niet slopen door middel van een open vlam (lasbrander, thermische lans), tenzij passende veiligheidsmaatregelen getroffen werden (reiniging, ...)
- Om stofhinder tot een minimum te beperken wordt het gebruik van sproeien met waternevel met voldoende druk aanbevolen (aansluiten op hoofdleiding water)
- Stutwerkzaamheden**
- Tijdens de afbraakwerken kan het noodzakelijk zijn om stutwerk uit te voeren van delen van het bestaande gebouw of de belendende gebouwen. Een studie is vereist betreft het al dan niet stutten en de toe te passen technieken (speldverankering, schuine schoring, buisvakwerkliggers, houten schoren, ...)
- Verwijderen materiaal**
- Bij afvoer van bouwmaterialen van hogergelegen vlakken bepaalt het ARAB (art. 466) dat materiaal niet op de begane grond mag worden geworpen, bijgevolg is het gebruik van stortkokers vereist
- Afbraakwerken waarbij gebruik wordt gemaakt van een afvalcontainer, opgehangen aan een kraan, voor het deponeren van afbraakafval, moeten voldoen aan de voorschriften vervat in het K.B. van 12/08/1993 betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen
- veiligheidsgaranties, gebruikte containers, gebruiksaanwijzing, instructies aangepast aan de karakteristieken van de kraan en het maximaal toegelaten brutogewicht, ...
 - zich enkel baseren op de werking van de lastbegrenzer of lastmomentbegrenzer is niet toegelaten voor het bepalen van de maximale toegelaten lading
- Het verwijderen van transformatoren met ASKAREL of P.C.B.'s (polychloorbifenyyl) mag enkel gebeuren door aannemers erkend door de administratie van arbeidshygiëne en - geneeskunde, het afvoeren van dit giftig afval valt onder de milieuwetgeving
- Het verwijderen van asbest dient te gebeuren conform de voorschriften vervat in het K.B. van 16/03/2006 betreffende de bescherming van de werknemers tegen de risico's van blootstelling aan asbest, sloop - en verwijderingswerken van asbest of asbesthoudende materialen mogen slechts uitgevoerd worden door ondernemingen die hun bekwaamheid op dit gebied hebben bewezen
- Plaatsen waar er een risico is op blootstelling aan chemische agentia (gevaarlijke producten) of biologische agentia (bacteriën, schimmels, virussen, parasieten) moeten vooraf gedesinfecteerd worden
- Het verwijderen van bliksemafleiders en branddetectiesystemen met radioactief materiaal mag

enkel gebeuren door gespecialiseerde firma's

- Gevaarlijke producten :

→ Bij gebruik en opslag van gevaarlijke producten moet er rekening gehouden worden met :

- verpakkingen
- compatibiliteit met op de site aanwezige producten
- maximum hoeveelheid
- toepassing in bepaalde weersomstandigheden
- specifieke milieubepalingen
- bepalingen met betrekking tot explosiegrenzen
- reglementering met betrekking tot verwijderen van verpakkingen
- instructies naar werknemers
- IFV toepassingszone (kelder, ...)
- toepassingsprocedure tot stockageruimte
- transport op de werf
- overhevelen naar andere recipiënten
- veiligheidsinformatiebladen (M.D.S.-fiche - R&S zinnen)

GRONDWERKEN

- Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)

- Voorafgaandelijke werken :

- Voorafgaande de graafwerken van de bouwputten of sleuven is een onderzoek vereist betreft de al dan niet aanwezigheid van ondergrondse leidingen (informeren bij gemeente)
- Een grondonderzoek moet toelaten de bodemgesteldheid en mogelijke bodemverontreiniging vast te stellen
- Om inkalvingen tijdens de uitgravingen van bouwputten of sleuven te vermijden zijn alle nodige schikkingen vereist (taluds, beschoeiingen, schoren)
- Indien de graafwerken de stabiliteit van bepaalde constructies in het gedrang kunnen brengen, mogen deze pas aanvangen, na het plaatsen van doeltreffende schoringen of stutten en/of nadat de gebeurlijke onderschoeiingen in metselwerk of beton voldoende gehard zijn

- Uitgravingen :

- Bij taludering zijn de correcte taludhellingen te respecteren :
 - 45° voor zandgrond met weinig cohesie
 - 60° voor zandgrond met voldoende cohesie
 - 80° voor rotsig terrein
- Opslag van materialen naast de uitgravingen moet zo veel mogelijk worden vermeden. Indien dit toch noodzakelijk is moet een veiligheidsafstand van min 0.60 m (1,00 m bij lasten van meer dan 18 ton) gerespecteerd worden
- Bij onderschoeiingswerken zijn de maximale breedte van de onderschoeiing en de afstand tussen de volgende onderschoeiing te respecteren
- Een voldoende aantal ladders of bij voorkeur trappentorens moeten aanwezig zijn zodat men de uitgravingen op een veilige en vlugge manier kan verlaten

- Gevaarlijke producten :

→ Bij gebruik en opslag van gevaarlijke producten moet er rekening gehouden worden met :

- verpakkingen
- compatibiliteit met op de site aanwezige producten
- maximum hoeveelheid
- toepassing in bepaalde weersomstandigheden
- specifieke milieubepalingen
- bepalingen met betrekking tot explosiegrenzen
- reglementering met betrekking tot verwijderen van verpakkingen
- instructies naar werknemers
- IFV toepassingszone (kelder, ...)
- toepassingsprocedure tot stockageruimte

- transport op de werf
- overhevelen naar andere recipiënten
- veiligheidsinformatiebladen (M.D.S.-fiche - R&S zinnen)

R U W B O U W

- Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiebeginselen dient onder meer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
 - Wij schrijven het gebruik voor van vaste steigers gedurende de ganse uitvoeringstermijn nodig voor de realisatie van de werken :
 - water- en winddicht, rekening houdend met de aard van het bouwwerk (ruimte op locatie , complexiteit gevel, ...)
- Het gebruik van vaste steigers, rolsteigers moet gebeuren conform het K.B. - 31/08/2005 :
 - betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :

Aandachtspunten :

 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk - en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuningen met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer
 - hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen
 - hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk-of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uit te voeren werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekerd door het dragen van veiligheidsgordels of - harnessen
- Als sommige gedeelten van een bouwplaats niet voor de arbeid toegankelijk zijn en de toegang ertoe gevaar oplevert voor de werknemers, worden deze plaatsen aangeduid door waarschuwborden voor gevaar, overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids - en gezondheidssignalisering op het werk, en worden ze door materiële elementen behoorlijk afgebakend. Deze materiële elementen beletten de onvrijwillige toegang tot deze gedeelten van de bouwplaats

- Interactie arbeidsmiddelen :

- Wanneer twee of meer arbeidsmiddelen die dienen voor het hijsen of heffen van niet geleide lasten zodanig op een werkplek worden geïnstalleerd of gemonteerd dat hun werkgebieden elkaar overlappen, moeten passende maatregelen worden genomen om botsingen tussen de lasten en/of delen van de arbeidsmiddelen zelf te voorkomen

- Gevaarlijke producten :

- Bij gebruik en opslag van gevaarlijke producten moet er rekening gehouden worden met :
 - verpakkingen
 - compatibiliteit met op de site aanwezige producten

- maximum hoeveelheid
- toepassing in bepaalde weersomstandigheden
- specifieke milieubepalingen
- bepalingen met betrekking tot explosiegrenzen
- reglementering met betrekking tot verwijderen van verpakkingen
- instructies naar werknemers
- IFV toepassingszone (kelder, ...)
- toepassingsprocedure tot stockageruimte
- transport op de werf
- overhevelen naar andere recipiënten
- veiligheidsinformatiebladen (M.D.S.-fiche - R&S zinnen)

D A K W E R K E N

- Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiemaatregelen dient ondermeer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
 - Wij schrijven het gebruik van vaste steigers voor gedurende de ganse uitvoeringstermijn nodig voor de realisatie van de werken :
 - * daktimmerwerken, plaatsen onderdak, plaatsen dakbedekking, dakverdichtingswerken, montage hemelwaterafvoeren, zinkwerken, rekening houdend met de aard van het bouwwerk (ruimte op locatie, complexiteit gevel, dakhelling, ..)
- Het gebruik van vaste steigers, rolsteigers moet gebeuren conform het K.B. - 31/08/2005 :
 - betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :

Aandachtspunten :

 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk - en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuningen met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer
 - hetzij volle of uit traliwerk bestaande panelen
 - hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Bij gebruik aan leuningen op daken zijn volgende belastingen afhankelijk van de dakhelling te voorzien:
 - Leuningen: belastingen klasse A: Norm prEN 13374:1998
 - Statische belasting: als afscherming van het horizontale werkoppervlak of op hellende daken met een helling kleiner dan 10°
 - de geheel van de boven - en tussenleuning moet kunnen weerstaan aan een horizontale kracht van 30 kg zonder vervorming
 - de kantplank moet kunnen weerstaan aan een horizontale kracht van 20 kg zonder vervorming

- het gehele leuningsysteem moet kunnen weerstaan aan een verticale kracht van 125 kg uitgeoefend bovenaan de leuning zonder vervorming
- elk leuningonderdeel van de boven- en tussenleuning moet kunnen weerstaan aan een horizontale kracht van 30 kg met een max. doorbuiging van 35 mm
- de kantplank moet kunnen weerstaan aan een horizontale kracht van 20 kg met een max. doorbuiging van 35 mm
- Leuningen: belastingen Klasse B: Norm prEN 13374:1998
 - Statische en licht dynamische belasting: voor het opvangen van een val van een hellend dak met een helling groter dan 10° maar kleiner dan 45°
 - het leuningsysteem moet volgende dynamische krachten kunnen opnemen:
 - * 1100 joule op 200 mm boven het laagste punt van het leuningsysteem
 - * 500 joule op het hoogste punt van het leuningsysteem
 - dakhellingen kleiner dan 30°: valhoogte: geen limiet
 - dakhellingen tussen 30° en 45°: valhoogte: beperkt tot 2 m (valhoogte: verticale afstand gemeten tussen het werkoppervlak en het contactoppervlak na de val)
 - specifieke eisen:
 - * de loodrecht op het werkoppervlak gemeten afstand t.o.v. de bovenkant van het leuningsysteem moet minimaal 1 m zijn
 - * het opvangvlak mag een voorwerp van 250mm niet doorlaten
- Leuningen: belastingen Klasse C: Norm prEN 13374:1998
 - Zware dynamische belasting: voor het opvangen van een val van een hellend dak met een helling groter dan 45° maar kleiner dan 60°
 - het leuningsysteem moet volgende dynamische krachten kunnen opnemen:
 - * 2200 joule op 200 mm boven het laagste punt van het leuningsysteem
 - dakhellingen tussen 45° en 60°: valhoogte beperkt tot 5 m (valhoogte: verticale afstand gemeten tussen het werkoppervlak en het contactoppervlak na de val)
 - specifieke eisen:
 - * de loodrecht op het werkoppervlak gemeten afstand t.o.v. de bovenkant van het leuningsysteem moet minimaal 1 m zijn
 - * het opvangvlak mag een voorwerp van 100mm niet doorlaten

→ Indien het niet mogelijk is collectieve beveiligingselementen zoals leuningen of elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt aan te brengen of er gevaar bestaat over deze beveiligingselementen te vallen, dan worden vangelementen aangebracht :

- hetzij vloeren of gelijkwaardige collectieve vangelementen, die een werknemer kunnen opvangen voordat hij een vrije val van meer dan 3 m
- hetzij netten of gelijkwaardige collectieve vangelementen, die een werknemer kunnen opvangen voordat hij een vrije val van meer dan 6 m. De vrije valhoogte wordt gemeten bij het laagste punt van het vangelement

→ Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk- of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uitvoeren van het werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekerd door het dragen van veiligheidsgordels of -harnassen

- Uitvoeringsmethodes

- Bij dakwerken uitgevoerd vanuit hoogwerkers, moeten de werknemers zich volgens de voorschriften van de fabrikanten en verhuurders, beveiligen tegen vallen, door gebruik te maken van een veiligheidslijn die voorkomt uit de werkbak te vallen. Het gebruik van een harnasgordel met levenslijn en valdemper is niet aangegeven om de volgende redenen en gevaren :
- met die combinatie kun je toch nog 5 meter vallen en dus onderweg met obstakels in contact komen.
 - de redding is moeilijker en een geblokeerde bloedsomloop kan in 20 min tot ernstige verwondingen leiden
 - de bevestigingspunten aan de werkbak zijn veelal niet berekend op een val van één en soms twee personen

- de schokbelasting op de werkbak als gevolg van een val kan de hoogwerker doen kantelen
- Dakwerken waarbij gebruik wordt gemaakt van een container, opgehangen aan een kraan, gebruikt als draag- en werkinrichting voor het uitvoeren van dakwerken, mogen slechts in uitzonderlijke omstandigheden gebruikt worden en moeten voldoen aan de voorschriften beschreven in de artikelen 276 en 453 van het A.R.A.B.
- gekeurd in één geheel, enkel dienstdoende voor het dragen van werknemers, gebruik en bevestiging veiligheidsharnassen, instructies, ...

- Gevaarlijke producten :

- Bij gebruik en opslag van gevaarlijke producten moet er rekening gehouden worden met :
 - verpakkingen
 - compatibiliteit met op de site aanwezige producten
 - maximum hoeveelheid
 - toepassing in bepaalde weersomstandigheden
 - specifieke milieubepalingen
 - bepalingen met betrekking tot explosiegrenzen
 - reglementering met betrekking tot verwijderen van verpakkingen
 - instructies naar werknemers
 - IFV toepassingszone (kelder, ...)
 - toepassingsprocedure tot stockageruimte
 - transport op de werf
 - overhevelen naar andere recipiënten
 - veiligheidsinformatiebladen (M.D.S.-fiche - R&S zinnen)

B U I T E N - E N B I N N E N S C H R I J N W E R K

- ***Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)***

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiemaatregelen dient ondermeer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
 - Wij schrijven het gebruik van vaste steigers voor gedurende de ganse uitvoeringstermijn nodig voor de realisatie van de werken :
 - plaatsing buitenschrijnwerk (ramen, beglazing, ...), timmerwerken, rekening houdend met de aard van het bouwwerk (ruimte op locatie, complexiteit gevel, ...)
- Het gebruik van vaste steigers, rolsteigers moet gebeuren conform het K.B. - 31/08/2005 :
 - betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :

Aandachtspunten :

 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk- en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuningen met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer

- hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen
- hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk-of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uit te voeren werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekert door het dragen van veiligheidsgordels of -harnassen
- Voorziene collectieve beschermingsmiddelen ter hoogte van de lage raamopeningen, balkonterrassen, mogen enkel verwijderd worden indien de definitieve beschermingen worden aangebracht
- Als sommige gedeelten van een bouwplaats niet voor de arbeid toegankelijk zijn en de toegang ertoe gevaar oplevert voor de werknemers, worden deze plaatsen aangeduid door waarschuwborden voor gevaar, overeenkomstig de bepalingen betreffende de veiligheids- en gezondheidssignalisering op het werk, en worden ze door materiële elementen behoorlijk afgebakend. Deze materiële elementen beletten de onvrijwillige toegang tot deze gedeelten van de bouwplaats

TECHNIEKEN (electriciteit, sanitair, verwarming, HVAC, RWA, brandbestrijdingsinstallaties)

- Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiemaatregelen dient ondermeer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
- Het gebruik van vaste steigers, rolsteigers moet gebeuren conform het K.B. - 31/08/2005 :
 - betreffende het gebruik van arbeidsmiddelen voor tijdelijke werkzaamheden op hoogte
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :

Aandachtspunten :

 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk - en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuning met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer
 - hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen
 - hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk-of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uit te voeren werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekert door het dragen van veiligheidsgordels of -harnassen

PLEISTERWERKEN, SCHILDERWERKEN EN DECORATIEWERKEN

- Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)

- Werken op hoogte :

- Op basis van de algemene preventiebeginselen dient onder meer voorrang gegeven aan maatregelen inzake collectieve bescherming boven maatregelen inzake individuele bescherming
 - Wij schrijven het gebruik van vaste steigers voor gedurende de ganse uitvoeringstermijn nodig voor de realisatie van de werken :
 - binnen - en buitenpleisterwerken, binnen - en buitenschilderwerken, ... rekening houdend met de aard van het bouwwerk (ruimte op locatie, complexiteit, gevel, ...)
- Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :
Aandachtspunten :
 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
- Alle werk - en loopvlakken waarbij de werknemers blootgesteld zijn aan een val van meer dan 2 m, moeten uitgerust zijn met :
 - hetzij leuningen met tussenleuning en kantlijst die aansluit op de vloer
 - hetzij volle of uit traliewerk bestaande panelen
 - hetzij elke andere inrichting die een gelijkaardige veiligheid biedt
- Als de aard van het werk het niet toelaat hetzij gepaste werk-of loopvloeren, hetzij collectieve beveiligings- of vangelementen te gebruiken of indien het aanbrengen van deze middelen risico's oplevert buiten verhouding met dat van het uit te voeren werk, dan wordt de veiligheid van de werknemers verzekert door het dragen van veiligheidsgordels of - harnessen

- Uitvoeringsmethodes

- Bij schilder- of decoratiewerken uitgevoerd vanuit hoogwerkers, moeten de werknemers zich volgens de voorschriften van de fabrikanten en verhuurders, beveiligen tegen vallen, door gebruik te maken van een veiligheidslijn die voorkomt uit de werkbak te vallen. Het gebruik van een harnasgordel met levenslijn en valdemper is niet aangewezen om de volgende redenen en gevaren :
 - met die combinatie kun je toch nog 5 meter vallen en dus onderweg met obstakels in contact komen
 - de redding is moeilijker en een geblokkeerde bloedcirculatie kan in 20 min tot ernstige verwondingen leiden
 - de bevestigingspunten aan de werkbak zijn veelal niet berekend op een val van één en soms twee personen
 - de schokbelasting op de werkbak als gevolg van een val kan de hoogwerker doen kantelen

OMGEVINGSAANLEG EN WEGENISWERKEN

- ***Onverminderd de verplichtingen ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk (toepassen van de Codex, het ARAB, het AREI, ..) passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe en de minimumvoorschriften voor de arbeidsplaatsen op bouwplaatsen (K.B. 25/01/2001 - Art. 50)***

- Voorafgaandelijke werken :

- Voorafgaande de graafwerken van de bouwputten of sleuven is een onderzoek vereist betreft de al dan niet aanwezigheid van ondergrondse leidingen (informeren bij gemeente)
- Een grondonderzoek moet toelaten de bodemgesteldheid en mogelijke bodemverontreiniging vast te stellen
- Om inkalvingen tijdens de uitgravingen van bouwputten of sleuven te vermijden zijn alle nodige schikkingen vereist (taluds, beschoeiingen, schoren)

→ Indien de graafwerken de stabiliteit van bepaalde constructies in het gedrang kunnen brengen, mogen deze pas aanvangen, na het plaatsen van doeltreffende schoringen of stutten en/of nadat de gebeurlijke onderschoeiingen in metselwerk of beton voldoende gehard zijn

- Uitgravingen :

→ Bij taludering zijn de correcte taludhellingen te respecteren :

- 45° voor zandgrond met weinig cohesie
- 60° voor zandgrond met voldoende cohesie
- 80° voor rotsig terrein

→ Opslag van materialen naast de uitgravingen moet zo veel mogelijk worden vermeden. Indien dit toch noodzakelijk is moet een veiligheidsafstand van min 0.60 m (1,00 m bij lasten van meer dan 18 ton) gerespecteerd worden

→ Een voldoende aantal ladders of bij voorkeur trappentorens moeten aanwezig zijn zodat men de uitgravingen op een veilige en vlugge manier kan verlaten

- Bemalingen :

→ De bouwputten of sleuven moeten te allen tijde droog gehouden worden

→ Indien de grondwaterverlaging de stabiliteit van bepaalde constructies in het gedrang kunnen brengen, zijn de nodige maatregelen (peilbuizen, metingen, ...) vereist die zettingen moeten vermijden

→ Om de continuïteit van de bemaling te verzekeren zijn gepaste maatregelen (noodstroomgroep, toezicht, automatische melding, ...) vereist die het uitvallen van de installatie moet verhinderen

- Putten en sleuven : (diepte > 1,20 m)

→ De val van personen of materiaal in putten of sleuven moeten vermeden worden door het aanbrengen van de regelementaire leuning

- Putten en sleuven : (diepte < 1,20 m)

→ De val van personen of materiaal in putten of sleuven moet vermeden worden door het aanbrengen van signalisatie conform het K.B. - 17/06/97 betreffende de veiligheids - en gezondheidssignalering op het werk

1.7. ORGANIGRAM AANNEMERS EN COÖRDINATIESTRUCTUUR.

1.7.1. Betrokken aannemers

Gepland aantal ondernemingen en zelfstandigen	aantal	
Reeds geselecteerde ondernemingen	(*)	

(*)Aangezien het een project van lange duur betreft is het onmogelijk nu reeds een volledige lijst te geven van alle aannemers die op het project aanwezig zullen zijn. De periodiek bijgewerkte lijst van aannemers en leveranciers bevat de coördinaten van deze bedrijven, de contactpersonen en in het kort de beschrijving van hun activiteiten. **Zie bijlage I.**

1.7.2. Coördinatieplatform

Voor het eigenlijk opstarten van de werf, zal door de coördinator-verwezelijking, een voorafgaand coördinatie-platform, georganiseerd worden, teneinde tot een goede samenwerking tussen de verschillende tussenkomende partijen te komen.

Om te weten wie op deze vergadering moet uitgenodigd worden, zal de coördinator-verwezelijking zich baseren op de gegevens die hij ontvangen heeft van de coördinator-ontwerp en die vermeld zijn in het veiligheids- en gezondheidsplan.

In ieder geval zullen volgende partijen worden uitgenodigd:

1. de opdrachtgever of zijn vertegenwoordiger
2. de verschillende reeds gekende aannemers en hun vertegenwoordigers
3. de eventuele bouwdirectie belast met de uitvoering
4. de bouwdirectie belast met de controle op de werken (architect)
5. indien nodig de preventieadviseurs van de aannemers
6. ieder andere persoon door de opdrachtgever aangeduid

Tijdens het coördinatieplatform zullen minstens volgende punten aan bod komen:

1. De voorstelling van de bouwdirectie, de coördinator-verwezelijking, tussenkomende partijen, eventuele externe diensten (technische inspectie, NAVB, externe veiligheidsdiensten...)
2. Het overlopen van de planning en uitvoeringstermijnen (zie gegevens ontwerpfase)
3. Het bespreken van het veiligheids- en gezondheidsplan
4. Het bespreken van het bouwplaatsreglement en vermelden dat ook alle onderaannemers van de tussenkomende partijen dit reglement moeten respecteren
5. Het overlopen van de te volgen procedures inzake toegang, werkvergunningen, E.H.B.O., incidenten en arbeidsongevallen.
6. Het maken van afspraken in verband met de collectieve voorzieningen op de bouwplaats (zie bijlage ...)
7. Het maken van afspraken in verband met het opvangen van nieuwe bouwondernemingen of zelfstandigen op de bouwplaats.
8. varia

1.7.3. Opvolging van nieuwe ondernemingen op de bouwplaats

Iedere nieuw aangestelde aannemer of zelfstandige, die niet op het coördinatie-platform aanwezig was, zal vooraleer hij de werkzaamheden op de bouwplaats aanvat het VGM charter ondertekenen.

Model VGM zie bijlage 11.

1.7.4. Veiligheidsvoorlichting

Elke persoon die op deze bouwplaats werkzaamheden moet uitvoeren zal minstens voor de aanvang van zijn activiteiten, en verder éénmaal per jaar een "veiligheidsvoorlichting" bijwonen. De plaats, datum en het uur worden vastgelegd door de aannemer, in overleg met de veiligheidscoördinator.

Tijdens deze " veiligheidsvoorlichtings vergadering " worden minstens volgende punten besproken :

- een algemene sensibiliserende informatie omtrent de veiligheid op de bouwplaats
- de op de werknemers toepasselijke preventiemaatregelen opgenomen in dit veiligheidsplan

1.7.5. Toolboxmeetings.

De toolboxmeetings worden minstens 1 x per maand (per ploeg) gehouden met de eigen werknemers en/of met werknemers uit de onderaanneming(en). Indien een aannemer niet deelneemt aan de toolboxmeeting van de hoofdaannemer, dan moet hij die zelf organiseren.

De data en het uur worden afgesproken in overleg met de bedrijfsleiding. De leidinggevende maakt een kort verslag, met aanwezigheidslijst, op en overhandigt een kopie aan de veiligheidscoördinator.

Verslag toolboxmeeting: Zie bijlage 07.

1.7.6. De Coördinatiestructuur - **nvt**

HOOFDSTUK II.

ORGANISATIE VAN DE VEILIGHEID & GEZONDHEID

2.1. INTERNE COMMUNICATIE, VOORLICHTING EN INSTRUCTIE.

2.1.1. Onthaal van de werknemers op de bouwplaats.

Elke werknemer die op de bouwplaats wordt tewerkgesteld zal op de hoogte worden gebracht van de veiligheids- en gezondheidsvoorschriften die gelden op deze bouwplaats.

Veiligheidsvoorlichting.

Elke persoon die op deze bouwplaats werken moet uitvoeren zal minstens voor de aanvang van zijn activiteiten, en verder éénmaal per jaar een "veiligheidsvoorlichting" bijwonen.

Toolboxmeetings.

De toolboxmeetings worden minstens 1 x per maand (per ploeg) gehouden met de eigen werknemers en/of met werknemers uit de onderaanneming(en). Indien een aannemer niet deelneemt aan de toolboxmeeting van de hoofdaannemer, dan moet hij die zelf organiseren.

2.1.2. Vergaderingen werfororganisatie, agendapunt veiligheid.

De uitvoerende partijen verbinden zich ertoe aanwezig te zijn op deze maandelijkse vergaderingen. Deze vergaderingen kunnen ook worden bijgewoond door een afgevaardigde van de Technische en medische Arbeidsinspectie en het N.A.V.B.

2.2. Wettelijke keuringen (zie bijlage 8) en oplevering van de arbeidsmiddelen en PBM's

Bijzondere aandacht dient besteed aan de hiernavolgende wettelijke opdrachten:

- a) de oplevering en periodieke keuring van hefwerktuigen en het hijsgereedschap;
- b) de oplevering van installaties conform het voorkomingsbeleid zoals voorzien in de Wet op het welzijn en zijn uitvoeringsbesluiten, meer bepaald in de wetgeving inzake de **Arbeidsmiddelen**.
- c) Het gelijkvormigheidsonderzoek van **elektrische installaties** conform de artikelen 270 en 272 van het AREI (Algemeen reglement op de elektrische installaties).
- d) de oplevering van de PBM's conform de bepalingen in de Wet op het welzijn en zijn uitvoeringsbesluiten, en meer bepaald in het KB. Van 13 juni 2005 betreffende het gebruik van **persoonlijke beschermingsmiddelen**.

2.3. Verplichte naleving van de veiligheidsvoorschriften.

Deze voorschriften vervat in het VG - plan doen geen afbreuk aan de verplichtingen die voortvloeien uit:

- de wetten en reglementen van toepassing in België op het gebied van de arbeidsveiligheid en milieu op datum van uitvoering van het contract.
- de voorschriften van het ARAB, de CODEX en het AREI.
- de voorschriften van VLAREM.

De controle op de naleving van de veiligheidsvoorschriften gebeurt door de hiërarchische lijn.

De opdrachtgever en / of de veiligheidscoördinator behouden zich het recht voor iedere persoon die de veiligheidsvoorschriften niet naleeft, andere personen in gevaar brengt of die onder invloed van drank of overdreven medicatie is, weg te zenden en hem de toegang tot de werf te ontzeggen.

De opdrachtgever, bouwdirectie en de veiligheidscoördinator hebben steeds het recht:

- de werkzaamheden en de naleving van de verplichtingen inzake veiligheid en gezondheid te controleren;
- na in gebreke stelling van de aannemer, de werkzaamheden te stoppen indien naar haar mening het materieel, de werktuigen en / of werkmethodes zelf of de wijze van uitvoering onaanvaardbare risico's inhouden voor de mens, uitrusting of omgeving. De werkzaamheden mogen slechts opnieuw hervat worden nadat de aannemer bewezen heeft bekwaam te zijn om in normale en veilige omstandigheden te werken.
- om zelf de nodige maatregelen inzake veiligheid en gezondheid te treffen, op kosten van de aannemer die in gebreke is gebleven.

Iedere werknemer heeft de plicht tekortkomingen of onveilige situaties, waarvan hijzelf de oorzaak niet is, onmiddellijk (schriftelijk) te melden. Elke melding zal met de nodige aandacht door de opdrachtgever of de veiligheidscoördinator worden geregistreerd in het coördinatie-dagboek. De noodzakelijke acties zullen ondernomen worden om een bevredigende oplossing te bieden voor het gestelde probleem. Indien de oplossing als onvoldoende wordt ervaren, zal het punt besproken worden tijdens de eerstvolgende veiligheidsvergadering op de bouwplaats.

HOOFDSTUK III.

PREVENTIEMAATREGELEN

3.1. ALGEMENE PREVENTIEMAATREGELEN

Onverminderd de verplichtingen die zij hebben ingevolge andere bepalingen inzake het welzijn van de werknemers bij de uitvoering van hun werk, passen de aannemers de algemene preventiebeginselen toe bedoeld in artikel 5 van de wet, alsmede de hierna bedoelde ALGEMENE PREVENTIEMAATREGELEN, voor zover er geen specifieke of strengere bepalingen zijn opgenomen in dit veiligheids- en gezondheidsplan.

ALGEMENE MINIMUMVOORSCHRIFTEN - zie bijlage KB tijdelijke of mobiele bouwplaatsen

VOOR DE ARBEIDSPLAATSEN OP BOUWPLAATSEN

3.2. BOUWPLAATSMATREGELEN (reglement)

3.2.1. De algemene maatregelen

Deze maatregelen vloeien voort uit de verplichtingen die worden opgelegd door de eigenaar in of nabij wiens inrichting bouwactiviteiten worden verricht.

3.2.2. Organisatie V.G.M. (Veiligheid, Gezondheid en Milieu)

- De coördinator verwezenlijking heeft de leiding over de coördinatie VGM voor het geheel van de werkzaamheden. Overeenkomsten tussen verschillende werkgevers i.v.m. Veiligheid, Gezondheid en Milieu op de bouwplaats moeten eerst door de coördinator verwezenlijking goedgekeurd worden.
- Elke onderneming moet vooraleer met de werken te starten zijn VGM-plan tijdens een geplande INTRODUCTIEVERGADERING (coördinatieplatform) met de coördinator verwezenlijking bespreken.
- De uitvoerende partijen verbinden zich ertoe aanwezig te zijn op de periodieke COÖRDINATIEVERGADERING VGM gehouden door de coördinator verwezenlijking.
- Elke onderneming aan wie een werk wordt toegewezen is verplicht een veiligheidsverantwoordelijke aan te duiden die gedurende de werkzaamheden op de bouwplaats aanwezig is.
- Elke onderneming voorziet in het houden van veiligheidsvergaderingen (toolbox-meetings), op de bouwplaats, met al haar personeel, waarbij specifieke veiligheidsitems worden besproken, en dit maandelijks. Zij overhandigt een kopie van het verslag / de aanwezigheidslijst aan de coördinator- verwezenlijking. (model in bijlage)
- Elke onderneming verklaart dat de werknemers de nodige opleiding/beroepservaring en lichamelijke geschiktheid bezitten om de hen opgelegde taken (incl. verantwoordelijkheden in veiligheidsfunctie) uit te voeren en het bijhorend materieel te gebruiken en te bedienen op volstrekt veilige wijze. Op vraag van de coördinator legt zij de nodige stukken ter staving voor.
- De personeelsleden van de aannemers mogen slechts aangetroffen worden op de voor hen voorziene werkplaatsen.

3.2.3. Noodprocedures

- Van elk arbeidsongeval, incident of schadegeval moet de dag van het voorval een melding en een onderzoeksrapport aan de coördinator verwezenlijking overhandigd worden.
- Elke onderneming rust zijn lokalen uit met de wettelijke voorzieningen inzake brandblussers en EHBO-materiaal.
- Op de bouwplaats is ten minste 1 EHBO-hulpverlener permanent aanwezig. De EHBO-procedure opgesteld door de coördinator moet gevolgd worden.
- Elke onderneming moet over voldoende, aangepaste en conforme brandbestrijdingsmiddelen beschikken. Voor sommige werken is, in afspraak met de coördinator, een vuurvergunning verplicht.

3.2.4. P.B.M. (persoonlijke beschermingsmiddelen)

- Het dragen van PBM conform de geldende wetgeving is op de bouwplaats voor IEDEREEN verplicht.
- Elke onderneming moet op haar kosten PBM ter beschikking stellen van haar personeel en / of bezoekers. Zij moet eveneens toezien op het gebruik ervan. Tevens moet zij zorgen voor het onderhoud en de vernieuwing te gepaste tijd.
- De werknemers moeten, overeenkomstig hun opleiding en de gegeven instructies, op de juiste wijze gebruik maken van de PBM en ze na gebruik weer opbergen.

3.2.5. C.B.M. (collectieve beschermingsmiddelen)

- Ter voorkoming van arbeidsongevallen moet elke onderneming waar nodig CBM voorzien. De keuze wordt bepaald op basis van de PREVENTIEPRINCIPES (ARAB art.28bis § 2) waarin ondermeer voorrang wordt gegeven aan collectieve bescherming boven persoonlijke bescherming.
- Het plaatsen en/of wegnemen van CBM wordt geregeld IN SAMENSPRAAK met de coördinator. Geplaatste CBM mogen

NOOIT verwijderd worden zonder dat vervangende of definitieve beschermingen worden aangebracht.

- Elke op de bouwplaats vastgestelde gevaarlijke of ongezonde toestand moet onmiddellijk aan de coördinator gemeld worden.

3.2.6. Orde en netheid

- Elke onderneming moet MINSTENS dagelijks zijn werkposten opkuisen en het afval afvoeren. De coördinator kan, op kosten van de onderneming die in gebreke blijft, de opdracht geven aan derden de werkposten op te ruimen
- De wegen, doorgangen en trappen moeten te allen tijde vrij zijn van obstakels en hindernissen. Soepele leidingen en kabels mogen de doorgang niet belemmeren. Kruisen zij een doorgang, dan worden zij beschermd tegen beschadiging.
- Materialen moeten ordelijk en stabiel, beveiligd tegen weersinvloeden, in afspraak met de coördinator, in de voorziene zones gestapeld worden,

3.2.7. Milieu

- Het verbranden van afval is op de bouwplaats verboden.
- Het verwijderen van afval en/of verpakkingen gebeurt volgens de procedure opgenomen in het veiligheidsplan.
- Maatregelen dienen genomen te worden tegen bezoedeling van bodem, lucht en water

3.2.8. Bouwplaatsinrichting

- Het inplantingsplan ligt ter inzage in het dossier VGM op de bouwplaats. Het vermeldt ten minste volgende gegevens:
 - toegangen, wegen, rijrichting en parkings
 - Het verkeersreglement is steeds van toepassing
 - Algemeen Reglement Intern Transport is ook geldig, nl.
 - Voetgangers hebben voorrang;
 - Voorbehouden parkeerplaatsen binnen /buiten het terrein gebruiken;
 - Maximum toegelaten snelheid op het terrein is 15km/u;
 - ligging van nutsleidingen (HS, LS, telefoon, water, gas...)
 - zones voor gezondheidsinrichtingen, stockage materieel, werkplaatsen...
 - inplanting hijstoestellen en draaicirkel
 - opgestelde elektrische verdeelborden
 - E.H.B.O. post
 - De aannemer richt ten minste één EHBO post in, die wordt aangeduid met het wettelijk pictogram.
 - Iedere aannemer heeft steeds een volledige verbanddoos ter beschikking op de werf. Deze verbanddoos wordt bijgehouden en beheert door een door hem aangestelde verantwoordelijke.
 - Het adres en het telefoonnummer van de plaatselijke eerste hulp post, de dichtstbijzijnde kliniek en de eenvoudig bereikbare huisdokter zijn vermeld in hoofdstuk 1.
- Elke onderneming is verplicht voor zijn werknemers de wettelijk voorziene gezondheidsinrichtingen ter beschikking te stellen (C.A.O. 10/02/2005 - K.B. van 24/09/2006) en deze dagelijks te onderhouden. Maaltijden mogen enkel in de daartoe voorziene inrichtingen worden gebruikt.
- Het gebruik van de installatie van de algemene aannemer is in principe verboden voor derden tenzij onderling schriftelijk overeengekomen.
- Het opstellen van werfburelen, refters, kleedkamers, sanitaire installaties, opslagplaatsen,... mag enkel conform het inplantingsplan en in overleg met de coördinator gebeuren.

3.2.9. Elektrische installatie

- De elektrische installatie zal door een erkend organisme gekeurd worden conform het A.R.E.I.. Elk defect moet ONMIDDELIJK aan de coördinator gemeld worden.
- Verdeelborden moeten steeds gesloten blijven. Het aansluiten kan enkel met aangepaste stekkers. Alle verbindingen (stekker / stopcontact) moeten geschikt zijn voor gebruik in vochtige omstandigheden, minimum IP44.
- Kabels moeten steeds opgehangen en / of afgeschermd worden tegen mogelijke beschadiging.
- Elke onderneming staat zelf in voor de verlichting van haar werkposten. Deze verlichting moet uitgevoerd worden volgens de geldende wetgeving. De coördinator organiseert de algemene en eventuele noodverlichting.

3.2.10. Arbeidsmiddelen (machines, gereedschap, materieel...)

- Enkel elektrisch materieel conform het A.R.E.I. mag op de bouwplaats aanwezig zijn en aangesloten worden op de daartoe voorziene verdeelborden.
- Elke onderneming moet zijn arbeidsmiddelen zodanig markeren dat ze identificeerbaar zijn. De identificatie moet beschreven worden in het VGM-plan.
- De arbeidsmiddelen moeten geschikt zijn voor het uit te voeren werk en regelmatig gekeurd door een bevoegd persoon

zodat bij het gebruik de veiligheid en gezondheid steeds gewaarborgd zijn. Op vraag van de coördinator moeten de gebruiksaanwijzingen en veiligheids- en gezondheidsinstructies kunnen voorgelegd worden.

- Bij gebruik van arbeidsmiddelen van derden is DE GEBRUIKER verantwoordelijk voor de veiligheid.

- Heftoestellen:

- Alle toestellen waarmee hefwerkzaamheden worden uitgevoerd, moeten door een erkend organisme gecontroleerd worden.
- Controle door een erkend organisme bij elke indienststelling, jaarlijks voor het onderstel en het vakwerk, driemaandelijks voor de onderdelen kettingen, haken, remmen, enz ...) en na elke verbouwing.
- Controle is ook vereist ingeval van een gehuurd hefwerktuig.
- Een kopie van de keuringsattesten moet aan de coördinator overhandigd worden vooraleer de toestellen in gebruik te nemen. Bij ontstentenis ervan heeft de coördinator het recht de toestellen buiten dienst te stellen.
- Laat indien mogelijk een afschrift van het verslag, van het erkend organisme op de bouwplaats.
- De instructies vermeld op het verslag van het erkend organisme moeten nageleefd worden
- Controleer de nabijheid van elektrische leidingen en bewaar een veiligheidsafstand.
- Gebruik enkel materieel dat door een erkend organisme gecontroleerd werd.
- De bestuurders van hefwerktuigen en de verantwoordelijken voor de manoeuvres zijn bekwaame werknemers (= ouder dan 18 jaar).

- Ladders

- Ladders mogen van eigen fabrikaat zijn maar moeten vervaardigd zijn volgens de geldende normen.
- De ladders moeten 1 m boven het toegangsvlak uitsteken.
- Voorzie steeds een voldoende aantal ladders op de bouwplaats.
- Het is verboden een ladder te gebruiken waarvan een ladderboom gebarsten is of waarvan een sport ontbreekt, gebroken of gekloven is.
- Voorkom het onderuitglijden van ladders door deze vast te zetten of een antislipvoorziening aan de basis aan te brengen.
- Maak ladders van meer dan 25 sporten bovenaan vast.
- Ladders moeten zodanig worden opgesteld dat ze niet kunnen kantelen of onderuitglijden
- Controleer ook deze ladders.

- Stellingen :

→ **Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :**

Aandachtspunten :

- De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
- De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
- De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructienota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
- De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen

- Stelling op ladderklampen

- Beveiliging bestaande uit een bovenlijst, tussenlijst en een plint.
- Een stelling op ladderklampen mag enkel gebruikt worden als werkvloer, niet als opvangvloer. Behalve de twee steunladders voor de klampen moet er eveneens een toegangsladder zijn. De draagwijdte van een platform is max. 3 m (= vloer tussen 2 ladders), al naargelang van het materieel waaruit het platform bestaat.
- De werkvloer moet minimaal 0.60m breedte bedragen.

- Wand- en vloeropeningen & loopzones :

- Alle gevaarlijke openingen in de grond, de vloer, de wanden en alle venster- en deuropeningen moeten afgesloten of afgeschermd worden.
- Beveiliging rondom de vloerplaat verplicht bij een valrisico van meer dan 2 m hoogte.
- Leuning en plint of kantlijst verplicht.
- Aaneensluitende vloer van minimaal 0,50 m breed.

- De loopzones moeten volledig ontruimd zijn, strooi zand of asse op een glad oppervlak

3.2.11. Gevaarlijke producten

- Alle producten op de bouwplaats moeten reglementair geëtiketteerd zijn. Het gebruik van brandbare, toxische of andere gevaarlijke producten moet in het V.G.M.-plan vermeld staan.
- Het stockeren van producten en verwijderen van de verpakking dient volgens de vigerende wetgeving en in afspraak met de coördinator te gebeuren.
- Een kopie van de veiligheid- en gezondheidssteekkaart (M.S.D.S. - fiche) van de gebruikte producten moet aan de coördinator overhandigd worden. De steekkaart omvat ten minste:
 - naam van de fabrikant;
 - fysische eigenschappen;
 - bijzondere kenmerken;
 - gevaren/verschijnselen;
 - preventie;
 - blusstoffen / eerste hulp / evacuatie.
- Indien werken worden uitgevoerd waarbij schadelijke of hinderlijke dampen/gassen vrijkomen, moet dit gemeld worden in het VGM-plan. Met de coördinator worden maatregelen afgesproken om de dampen/gassen op een doeltreffende manier af te voeren. (afzuiginstallatie...)

3.2.12. Werken met open vlam

- Voor de aanvang van werken met open vlam vraagt de onderneming aan de coördinator of een vuurvergunning vereist is.
- Het behandelen van gasflessen gebeurt met de meeste zorg. Gasflessen die niet in gebruik zijn worden buiten het gebouw op een vaste plaats rechtop gestockeerd, vastgemaakt, voorzien van de beschermkop en beschermd tegen de zon. Gasflessen steeds beveiligen tegen omvallen.
- De zuurstof- en brandgasflessen worden bij gebruik verticaal of schuin onder een hoek van minimum 35° geplaatst. Ze moeten gemonteerd zijn op een flessenkar. Op het einde van de dagtaak worden gasflessen dichtgedraaid en slangen en manometers ontspannen.
- Bij werken met open vlam hoort een ABC- blusapparaat van minimum 6 kg.

3.2.13. Toegankelijkheid van de werf

De bouwplaats zal geopend zijn volgens afspraak met de bouwheer. Buiten deze openingsuren is de bouwplaats niet toegankelijk voor aannemers, uitgezonderd bij specifieke en op voorhand gedane meldingen aan de opdrachtgever. Iedere onderneming moet hem ook dagelijks een lijst bezorgen waarop de namen van de werknemers, die zij op de bouwplaats tewerkstellen, worden vermeld.

3.2.14. Specifieke aandachtspunten

- Bepaalde werken zijn verboden voor werknemers jonger dan 18 jaar. Zij mogen ook niet werken met een schiethamer, een cirkelzaag, een lintzaag, een vlakbank, een van dikte bank, een freesmachine, een kettingfreesmachine, een gecombineerde machine. Ook mogen ze geen voertuigen of grondverzetmachine besturen.
- Wanneer hijswerktuigen met een graafmachine worden uitgevoerd, moet deze machine als een hefwerktuig gecontroleerd worden.
- Beschoeiing van uitgravingen aan te passen aan de aard van het terrein en te plaatsen van zodra er instortingsgevaar bestaat.
- Voldoende aantal ladders om een snelle evacuatie van de werknemers mogelijk te maken.
- Bij werken in de buurt van ondergrondse kabels en leidingen, dient men eerst informatie in te winnen.
- Er moet zich steeds een persoon buiten de uitgraving bevinden om in geval van nood alarm te slaan.
- Neem voorzorgen tegen het vallen van materiaal en het instorten van de aangeaarde grond.
- Plaats bij werken op daken voldoende stevige leuningen en in uitzonderlijke ongevallen een opvangvloer.
- Ga na welke collectieve beveiligingsmiddelen moeten geplaatst worden.
- Plaats veiligheidsnetten wanneer dakelementen aan een hall worden aangebracht.
- Het harnas moet door een erkend organisme getest worden en het gebruikte materieel moet in overeenstemming zijn met de voorschriften en mag slechts gebruikt worden wanneer het niet mogelijk is collectieve beveiligingen te plaatsen voor werken van korte duur.
- Het harnas moet ook worden getest nadat het een persoon in zijn val heeft tegengehouden.
- Een vliegende stelling of hangbrug mag slechts gebruikt worden voor werken van korte duur en wanneer het niet mogelijk is een stelling te plaatsen. De gebruikers moeten zich aan een ander middel dan aan de hangbrug bevestigen (= een ankerpunt hoger dan het werkvlak).

3.2.15. Afvalverwijdering

- De aannemer zorgt zelf voor de verwijdering van zijn afval

3.3. SPECIFIEKE PREVENTIEMAATREGELEN

Deze maatregelen vloeien voort uit werkzaamheden, o.a. vermeld in art 26 §1 van het **K.B. van 25/01/01**

1° gevaren van bedelving, wegzinken of vallen, blootstellen, gevaren die bijzonder vergroot worden door de aard van de werken of van de toegepaste procedures of door de omgeving zoals:

- sleuven of putten > 1 m;
- werken met valgevaar van > 5 m;
- montage of demontage van geprefabriceerde elementen.

alsook de werkzaamheden die een bijzonder risico met zich (kunnen) mee brengen.

3.3.1. Werkzaamheden met risico voor brand : vuurvergunning

1. Voor alle werkzaamheden met open vuur, soldeerlamp, las- en snijbrander, slijpwerken, asfalteringswerken, enz. moet er, zodra de ruwbouwwerken van elke woning voltooid zijn, steeds voorafgaandelijk aan deze werkzaamheden een vuurvergunning (vb. - bijlage 6) opgesteld worden door de aannemer uitvoerder.
2. Het origineel exemplaar van de vuurvergunning wordt afgegeven aan de bouwdirectie. Een kopie wordt meegegeven met de werknemer van het bedrijf en dient steeds aanwezig te zijn op de plaats waar de werkzaamheden zullen plaatsvinden.
3. De afgeleverde vuurvergunning is slechts geldig voor de opgegeven duur. Wanneer er bekend is of vermoed wordt dat de omstandigheden sedert het uitschrijven van de vuurvergunning hebben gewijzigd, bijvoorbeeld een waarschuwing, dan moet deze vuurvergunning worden ingetrokken en vervangen worden door een nieuwe aangepaste vuurvergunning.
4. Aan IEDEREEN die de vuurvergunning vraagt, toont de uitvoerder onmiddellijk deze vuurvergunning.

3.3.3. Werkzaamheden aan laagspanningsinstallaties

1. Tijdens werkzaamheden aan laagspanningsinstallaties gelden voor de veiligheid in de elektrische installaties en het gebruik van elektrische toestellen de A.R.E.I.- voorschriften, inzonderheid artikel 266.03.
2. Werknemers van of in opdracht van een aannemer kunnen uitsluitend elektrische aansluitingen uitvoeren, elektrische borden betreden (artikel 47 AREI) en/of openen, automaten in- of uitschakelen in aanwezigheid van een bevoegde elektricien. Deze elektricien zal bijzondere aandacht schenken aan:
 - het voorafgaandelijk afschakelen van de installatie en ook nazien of deze buiten spanning is;
 - de correcte uitvoering van de aarding en de beveiligingen tegen elektrocutie;
 - de zekeringen en geleiders die voldoen aan de voorschriften van het AREI i.f.v. het afgenomen vermogen
3. Wanneer werknemers elektrische kabels dienen aan te brengen, zullen zij erover waken dat de andere werknemers van de op de bouwplaats aanwezige bedrijven op een veilige manier (in het bijzonder het verhinderen van struikelrisico's) hun activiteiten zonder problemen kunnen verder zetten.
4. Alle verplaatsbare elektrische bedrijfsmiddelen (stroomverdelers, aftakkingen, aansluitleidingen met stekkers, verlengkabels, koppelstukken,... deze opsomming is exemplatief en niet limitatief) gebruikt door werknemers van of in opdracht van het bedrijf, moeten voor elk gebruik door de werknemers op zichtbare gebreken gecontroleerd worden. Het omwikkelen met isolatieband is verboden.
5. Voor werkzaamheden aan elektrische installaties door werknemers wordt steeds "de vitale vijf" toegepast.
6. Werkzaamheden uitvoeren onder spanning is alleen toegestaan als om dwingende redenen geen spanningsvrije toestand gecreëerd of gegarandeerd kan worden. In dit geval zorgen de werknemers dat ;
 - a. er duidelijke afspraken gemaakt werden met de verantwoordelijke werknemer (instructies);
 - b. elk gevaar voor elektrocutie of voor lichtboogvorming uitgesloten wordt;
 - c. deze werkzaamheden steeds door twee werknemers uitgevoerd worden die vertrouwd zijn met werkzaamheden onder spanning en bovendien de eerste hulp kunnen verlenen;
 - d. alle technische, organisatorische en persoonlijke beschermingsmaatregelen worden genomen;
 - e. er uitsluitend gebruik gemaakt wordt van aangepast geïsoleerd materieel;
 - f. er steeds gebruik gemaakt wordt van de persoonlijke beschermingsmiddelen (o.a. veiligheidsbril,...)

3.3.4. Graafwerken

1. Alvorens graafwerken uit te voeren moeten de werknemers van of in opdracht van het bedrijf steeds de locatie van alle leidingen, kabels, enz. in de graafzone opvragen bij de bouwdirectie;
2. Artikel 435 van het A.R.A.B. verplicht naargelang de graafwerken vorderen, dat de wanden van de uitgegraven gedeelten, volgens de aard van de grond en van het werk d.m.v. aangepaste technieken te beschermen (vb. aanleg van talud met voldoende hellingsgraad of beschoeiingselementen gebruiken).

De schoringswerken dienen door onderlegd personeel en onder toezicht van een verantwoordelijke te gebeuren. De nodige maatregelen zijn te nemen opdat de kuilen niet zouden dichtvallen. De uitgeschepte aarde moet op veilige afstand van de rand van de uitgraving opgestapeld worden om afschuiving en verzakking te vermijden.

Het verplicht veiligheidslint wordt op een veilige afstand (minimum 1 meter) geplaatst en dient als waarschuwing voor per-

- sonen. Het veiligheidslint dient geenszins ter vervanging van collectieve beveiligingen, zoals bijvoorbeeld borstweringen, .
3. Wanneer er leidingen, kabels, enz. onder de oppervlakte aanwezig zijn, is het verplicht verkenningssleuven met de hand te graven. Nadien kan dan de aarde tussen de verkenningssleuven machinaal verwijderd worden, tot op de maximum diepte van de sleuf. Ingegraven elektrische kabels moeten steeds beschouwd worden als zijnde onder spanning.
 4. Indien leidingen, kabels, enz. die niet op de ter beschikking gestelde plannen weergegeven werden worden bloot gegraven, moeten de werknemers dit onmiddellijk melden aan de bouwdirectie. Het graafwerk wordt tot nadere instructies gestopt.
 5. Artikel 437bis van het A.R.A.B. verplicht het bedrijf er toe de Technische Inspectie minstens 48 uur voor de aanvang der werkzaamheden schriftelijk in te lichten over het graven van putten of sleuven van meer dan 1.2 m diepte, als die werken minstens een week duren. Voor onvoorziene of dringende werken moet de melding telefonisch gebeuren, ten laatste op de dag van het begin der werkzaamheden.
 6. Voor het betreden van kuilen, sleuven, putten enz. dieper dan 1.5 meter dienen de werknemers van of in opdracht van het bedrijf voldoende aangepaste ladders ter beschikking te stellen (minimum 2).

3.3.5. Werkzaamheden op hoogtes :

1. Wanneer werknemers werkzaamheden uitvoeren op een hoogte van meer dan 2 meter boven de begaanbare vloer, moeten alle noodzakelijke maatregelen genomen worden om de werknemers te beschermen tegen vallen.
2. Geen enkele werkvloer van een verplaatsbare stelling mag aangebracht worden op een hoogte die meer bedraagt dan driemaal de kleinste afmeting van de steunbasis, behalve als de stabiliteit is verzekerd door middel van doeltreffende vasthechtings- of steuninrichtingen.
3. Bij verrijdbare stellingen die zich in rusttoestand bevinden, moeten de remmen op de wielen vastgezet worden. Verrijdbare stellingen mogen alleen verreden worden als er zich geen mensen, materiaal of toestellen op bevinden. Bij het verplaatsen moet grote zorgvuldigheid aan de dag gelegd worden en moet de bodem absoluut zuiver en vlak zijn.
4. Specifieke bepalingen betreffende het gebruik van steigers, rolsteigers :
Aandachtspunten :
 - De werkgever die de steiger gebruikt wijst een bevoegd persoon aan (opleiding) voor het uitvoeren van onder andere volgende taken :
 - waken over de toepassing van de maatregelen ter preventie van de risico's dat personen of voorwerpen vallen
 - uitvoeren van controles
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, moet beschikken over de gebruiksaanwijzingen van de fabrikant
 - De werkgever die de steiger monteert, demonteert, zorgt ervoor dat de bevoegde persoon een instructie-nota opstelt betreffende het gebruik van de steiger
 - De werkgever die werknemers tewerkstelt die zullen werken op een steiger zorgt ervoor dat deze werknemers een opleiding ontvangen noodzakelijk voor de uitvoering van o.a. volgende taken :
 - nemen van maatregelen ter preventie van de risico's dat personen vallen
5. Alle ladders gebruikt door werknemers van of in opdracht moeten op de vereiste lengte en in veilige toestand ter beschikking gesteld worden. Ladders die hieraan niet voldoen, dienen onverwijld van het terrein verwijderd of vernietigd worden. De ladders dienen bovendien goed onderhouden te worden en op geregelde tussenpozen nagezien te worden door een bevoegd persoon. (art. 43 bis A.R.A.B.)
6. Veiligheidsgordels (artikel 158 secties) :
 - dienen gecontroleerd te worden voor indienststelling
 - dienen jaarlijks en telkens de gordel een persoon tijdens een val heeft tegengehouden herkeurd worden door een erkend organisme

RAMEN GESLOTEN HOUDEN !!!



VERBODEN TERRASSEN TE BETREDEN ZONDER BIJKOMENDE VEILIGHEIDSMATREGELEN, TEGEN VALLLEN, TE TREFFEN



**Werken op de terrassen worden enkel toegelaten
mits nodige beschermingsmiddelen (PBM)
(bvb veiligheidsharnas of positionering)
volgens instructies van uw preventieadviseur**

3.3.6. Gebruik van hefwerktuigen

1. Hef toestellen, heftoebehoren (artikel 267 e.v. A.R.A.B.), kranen, hoogtewerkers, takels:
 - dienen gecontroleerd te worden voor indienststelling door een erkend organisme.
 - al de heftoebehoren dienen alle drie maanden gecontroleerd te worden door een erkend organisme (artikel 281 A.R.A.B.): kabels, lengen, kettingen, hijsbanden, klemmen
 - al het hefmateriaal dient genummerd te zijn (artikel 269 A.R.A.B.)
 - het geraamte en het mechanisme dienen alle 12 maanden door een erkend organisme gecontroleerd te worden. (ook hangbakken en hangbruggen)
2. Voor het gebruik van stellingen om materiaal / materieel op te hijsen of voor het aanbrengen van laadbomen, dient een statische berekening te worden uitgevoerd betreffende de geschiktheid voor de grootste last.

Deze berekening dient steeds voorafgaandelijk voorgelegd te worden door de verantwoordelijke voor de werkzaamheden aan de bouwdirectie. Stellingen en behorende uitrustingen mogen door de werknemers van of in opdracht van het bedrijf nooit zo veranderd worden dat hun berekend draagvermogen beïnvloed wordt. Vrijgave van de stelling gebeurt door het aanbrengen van een goedkeuringsbewijs, in een plastic mapje aan de stelling bevestigd. Als dit mapje leeg is mag de stelling niet betreden worden.

3.3.7. Werkterreinafbakening, signalering en collectieve beschermingsmiddelen

1. Alle plaatsen die gevaar voor ongevallen kunnen opleveren, moeten door de werknemers onmiddellijk afgebakend, zo nodig afgeschermd, verlicht en bovendien voorzien worden van de noodzakelijke signalering.
2. Alle plaatsen waar gevaar bestaat om te vallen dienen door de werknemers stevig afgedekt te worden, van een vaste leuning voorzien en een duidelijke signalering om ongevallen te voorkomen. De signalering dient door de werknemers op voldoende afstand van het gevaar aangebracht te worden.
3. Uitsluitend na het aanbrengen van aangepaste terreinafbakening en veiligheidssignalering mogen roosters, deksels, enz. weggenomen worden, waarbij de werknemers zichzelf ook steeds dienen te beveiligen.
4. Alle afsluitingen, stellingen, koorden, kettingen, enz. waarover men zou kunnen struikelen, moeten steeds zichtbaar zijn en 's nachts duidelijk gesignaleerd worden of bij afwezigheid van daglicht verlicht zijn.
5. Werknemers mogen nooit signaleringsborden verplaatsen, verwijderen en/of afdekken. Alle signaleringsborden moeten door alle werknemers worden gevolgd. Alle verplaatsingen, verwijderingen of het afdekken van signaleringsborden noodzakelijk voor de uitvoering van de werkzaamheden van het bedrijf, moeten door de verantwoordelijke werknemer voorafgaandelijk gemeld worden aan de bouwdirectie.
6. Alle straatversperringen noodzakelijk voor het uitvoeren van de werkzaamheden van het bedrijf moet ten minste één week op voorhand door de verantwoordelijke werknemer afgesproken worden met de bouwdirectie.
7. De minimumvoorschriften voor veiligheids- en/of gezondheidssignalering te gebruiken door de werknemers tijdens werkzaamheden of te herkennen door werknemers zijn aangegeven in de bijlagen van het KB TMB.
8. Bij het uitvoeren van werkzaamheden moeten de werknemers van of in opdracht van het bedrijf de voorkeur geven aan collectieve beschermingsmiddelen boven persoonlijke beschermingsmiddelen. Slechts bij technische onmogelijkheid mogen de werknemers tijdens werkzaamheden overschakelen naar PBM'S.
9. Het vroegtijdig verwijderen van werkterreinafbakening, signalering of collectieve beschermingsmiddelen door werknemers is verboden. Hiervoor moet voorafgaandelijk toelating gevraagd worden bij de bouwdirectie.

3.3.8. Afvalverwijdering en milieuvoorschriften

1. Alle werknemers zullen tijdens de werkzaamheden hun plaats van tewerkstelling alsook alle gebruikte toegangswegen tot de plaats van tewerkstelling doorlopend in perfecte staat van orde en netheid houden.
2. Werknemers mogen nooit afval onbeheerd op de bouwplaats achterlaten.
3. Werknemers moeten tijdens werkzaamheden op de bouwplaats alle afval terug meenemen. Indien niet contractueel vastgelegd, wordt het afval onder verantwoordelijkheid en op kosten van hun bedrijf verwijderd.
4. Werknemers zijn verplicht de aard, concentratie en samenstelling van de te lozen afvalstoffen in het afvalwaternet, het afval, de tussenopslag van afval en alle werkzaamheden die een nadelige invloed op het milieu zullen veroorzaken, voorafgaandelijk te melden aan de bouwdirectie.
5. Om te voldoen aan de milieuwetgeving, en om de administratieve verplichtingen correct te laten verlopen moeten de volgende documenten door een werknemer aan de bouwdirectie worden overhandigd :
 - ophalingsattest op het moment dat het afval de bouwplaats verlaat
 - attest dat het opgehaalde afval op een wettelijke, legale manier verwerkt of gestort werd

Deze attesten moeten overeenstemmen met de voorgeschreven attesten uit het decreet van 02/07/1981 betreffende de voorkoming en het beheer van afvalstoffen.
6. Alle restanten van afval moeten volgens de aard van de stof afzonderlijk opgeslagen worden. De werknemers zorgen ervoor dat het opslaan van smeermiddelen, gebruikte oliën, motorbrandstoffen, oplosmiddelen, ... (niet limitatief) gebeurt volgens alle wettelijke voorschriften. Voor de eventuele schade ontstaan tengevolge van bodemverontreiniging zal het bedrijf aansprakelijk gesteld worden.

7. De werknemers zorgen ervoor dat de bodem van de opslagplaatsen voor afvalstoffen voorzien is van een beschermingslaag, zodat verontreiniging van de bodem in de omgeving en van de riolering volledig uitgesloten is.
8. In de mate dat de werknemers de milieuvoorschriften en afvalverwijdering overtreden, zal de bouwdirectie na het schriftelijk in gebreke stellen, corrigerende maatregelen laten uitvoeren op kosten van hun bedrijf.
9. Alle olievlekken, veroorzaakt door het bedrijf tijdens werkzaamheden dienen steeds met zand of ander absorberend materialen onmiddellijk verwijderd te worden door werknemers van of in opdracht van het bedrijf.
10. In het kader van de emissiewetgeving moeten de werknemers reuk-en lawaaihinder vermijden alsook het verhinderen van vrijkomen van schadelijke gassen.